

s t a d i a

HELSINGIN AMMATTIKORKEAKOULU

KRISTILLISEN TV-OHJELMAN ENNAKKOSUUNNITTELUVAIHEEN ERITYISPIIRTEITÄ

Viestinnän koulutusohjelma
Audiovisuaalisen mediatuotannon
suuntautumisvaihtoehto
Opinnäytetyö
2.5.2006

Elina Tuohisto-Kokko

TIIVISTELMÄSIVU

Koulutusohjelma Viestinnän koulutusohjelma		Suuntautumisvaihtoehto AV-viestintä
Tekijä Elina Tuohisto-Kokko		
Työn nimi Kristillisen tv-ohjelman ennakkosuunnitteluvaiheen erityispiirteitä		
Työn ohjaaja/ohjaajat Markus Viljanen/Teija Voudinmäki		
Työn laji Opinnäytetyö	Aika 2.5.2006	Numeroidut sivut + liitteiden sivut 36 + 4
TIIVISTELMÄ Opinnäytetyöni on kirjallinen tutkielma ja käsittelen siinä uuden kristillisiin arvoihin pohjaavan tv-ohjelmasarjan ennakkosuunnitteluvaihetta kristilliselle televisiokanavalle. Varsinainen tavoitteeni oli selvittää ennakkosuunnitteluvaiheen erityispiirteitä kristityn tuottajan näkökulmasta. Tutkimukseni perustuu teemahaastatteluun, ja haastattelin kolmea kristittyä av-tuottajaa, jotka ovat aiemmin tuottaneet kristillisiä ohjelmia, sekä oman työni havainnointiin ja reflektointiin tuottajana. Aluksi määrittelen kristillisyyden käsitteen ja sen, mitä sillä tässä työssä tarkoitetaan. Lisäksi esittelen viitekehyksenä kristilliseen tv-toimintaan liittyvää tietoa kotimaassa ja ulkomailla. Haastattelut paljastivat, että kristillistä tv-ohjelmaa suunniteltaessa on tärkeää huomioida se, että kristilliselle tv-kanavalle tehdyistä ohjelmista ei makseta, vaan kustannukset jäävät ohjelman tekijöille. Rahanpuute ilmeneekin kristillisten ohjelmien tuottajien ongelmana. Ohjelman sisällöllä on keskeinen merkitys suunnitteluvaiheessa. Sen on oltava sisällöllisesti syvällistä ja tarkkaan mietittyä ja suunniteltua. Ohjelman tekijöiltä tarvitaankin kristillistä näkökulmaa, jotta haluttu lopputulos saavutettaisiin. Rukous oli haastateltujen tuottajien kristillisyyden ilmentymä ohjelman suunnittelussa. Sen avulla he kokivat, että Jumala pääsee vaikuttamaan heissä tahtomisen ja tekemisen. Kun halutaan välittää kristillistä sanomaa, ohjelman sisältötuottajien, eli käsikirjoittajan ja ohjaajan, on oltava kristittyjä, mikäli he vaikuttavat suoraan sisältöön. Muun työryhmän kristillisyydellä ei ole niin suurta merkitystä, jos asenne on positiivinen kristillisiä arvoja, muuta työryhmää ja työtä kohtaan. Tuottajien kristillisuus vaikuttaa heidän tekemiinsä valintoihin, ohjelmien sisältöön ja kanssakäymiseen muiden ihmisten kanssa.		
Teos/Esitys/Produktio		
Säilytyspaikka Taideteollisen korkeakoulun kirjasto, Aralis-kirjastokeskus		
Avainsanat ennakkosuunnitteluvaihe, kristitty tuottaja, kristillinen tv-kanava		

Degree Programme in Media		Specialisation Audiovisual Media Production
Author Elina Tuohisto-Kokko		
Title The Special Features of a Christian TV Program's Planning Phase		
Tutor(s) Markus Viljanen/Teija Voudinmäki		
Type of Work Final Thesis	Date 2.5.2006	Number of pages (report + appendices) 36 + 4
The aim of this study was to find out the special features of the planning phase of a Christian Program for the Christian TV channel, and especially from the perspective of the Christian producer. The research material consisted of the three thematic interviews, together with personal observations from the author's own production work. Initially, the concept of Christianity is defined, together with its meaning in this study, followed by an explanation and introduction to Christian TV activity in Finland and abroad. The interviews highlighted the important fact that nobody actually pays for the making of the Christian TV channel programs, and that this should be taken into account at the planning phase. All costs must be paid by the program makers themselves. Lack of money is a problem for Christian productions. The content of the program has a central meaning in the planning phase. It has to be profound, contemplated, and planned very carefully. The makers of the program need a Christian point of view in order obtain the desired result. In the planning of the programs, prayer was the manifestation of the Christianity of the interviewed producers. With the help of prayer they felt God affected their will and doings. When it is desired to communicate a Christian message, the planners of the content, the manuscript writer and the director, have to be Christian if they influence the content. The Christianity of the other people in the working group does not have great significance if their attitude is positive towards Christian values, other members of the working group and work. The Christianity of the producers has an influence on their choices, on the content of the program, and on their interaction with the other people.		
Work / Performance / Project		
Place of Storage University of Art and Design Library, Aralis Library and Information Centre, Helsinki		
Keywords planning phase, christian producer, christian TV channel		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TUTKIMUSTAVOITE JA TUTKIMUSMENETELMÄT	2
3	KRISTILLISEN TV-OHJELMATOIMINNAN TAUSTAA	3
3.1	Taivas TV7:n kristilliset arvot	3
3.2	Kristillisyyden määritelmä	5
3.3	Kansainvälinen kristillinen tv-ohjelmatoiminta.....	8
3.4	Puolan yleistelevision TVP:n uskonnolliset ohjelmat.....	10
3.5	YLEn hartausohjelmat.....	11
3.6	Taivas TV7 ja sen synty	13
4	<i>IKUISTA RAKKAUS</i> -TV-OHJELMAN ENNAKKOSUUNNITTELUVAIHE ...	15
4.1	<i>Ikuista rakkaus</i> -ohjelman tilaus	15
4.2	Ideointia kohti projektisuunnitelmaa.....	16
4.3	Ennakkosuunnittelua käytännössä	18
5	KRISTILLISYYDEN MERKITYS TV-OHJELMIEN SUUNNITTELUSSA	21
5.1	Tekijän kristillinen näkökulma ohjelman kristillisyyden perustana	21
5.2	Rukous kristillisyyden ilmentymänä ohjelman suunnittelussa.....	22
5.3	Rahanpuute kristillisen ohjelman tuottamisen ongelmana	24
5.4	Sisällöntuottajien kristillisyydellä merkitystä muulle työryhmälle	26
5.5	Tuottajan kristillisyydellä vaikutusta valintoihin.....	28
5.6	Ohjelman sisällöllä merkitystä ennakkosuunnitteluvaiheessa.....	29
6	YHTEENVETO.....	30
6.1	Opinnäytetyön arviointia	30
6.2	Johtopäätöksiä.....	32
	LÄHTEET	35
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Lähtökohtakohtana opinnäytetyölleni oli tapaaminen helmikuussa 2005, jolloin minua pyydettiin suunnittelemaan tv-ohjelmasarjaa, joka käsittelee avioliiton eri osa-alueita kristillisistä arvoista käsin. Kolmesta ideoijasta muodostui työryhmä, johon minut nimettiin tuottajaksi. Suunnittelupalaverien kuluessa alkoi mieleeni nousta kysymyksiä, mitä kristillisiin arvoihin sitoutuneen ja tunnustavan tuottajan on erityisesti huomioitava suunnitellessaan kristillisiä tv-ohjelmia kristilliselle Taivas TV7 -kanavalle. Näistä lähtökohdista nousi aihe opinnäytetyöhöni.

Opinnäytetyöni on kirjallinen tutkielma ja käsittelen siinä uuden, kristillisiin arvoihin pohjaavan tv-ohjelmasarjan ennakkosuunnitteluvaihetta kristilliselle televisiokanavalle. Varsinainen tutkimustehtäväni on selvittää ennakkosuunnitteluvaiheen erityispiirteitä kristityn tuottajan näkökulmasta. Kuka on kristitty tuottaja ja miten kristillisyyys tässä yhteydessä määritellään?

Tutkimusmenetelmäni on oman työni havainnointi ja reflektointi tuottajana. Lisäksi käytän teemahaastattelua ja haastattelen kolmea kristittyä av-tuottajaa, jotka ovat aiemmin tuottaneet kristillisiä ohjelmia. Työni taustoittamiseksi haastattelen myös Kirkon tiedotuskeskuksen toimituspäällikköä YLEn hartausohjelmista, Puolan yleistelevio TVP:n katolisten ohjelmien kahta toimittajaa sekä Taivas TV7:n perustaja-toimitusjohtajaa.

Opinnäytetyöni toisessa luvussa esittelen tutkimustavoitteen ja tutkimusmenetelmät. Kolmannessa luvussa määrittelen kristillisyyden käsitteen ja sen, mitä sillä tässä työssä tarkoitetaan. Lisäksi esittelen viitekehyksenä kristilliseen tv-toimintaan liittyvää tietoa kotimaassa ja ulkomailla. Neljännessä luvussa kuvaan ohjelmaprosessin ennakkosuunnitteluvaihetta ja tuottajan työtäni siinä. Viidennessä luvussa esitän haastatteluni ja löydettyt erityispiirteet. Kuudennessa luvussa teen yhteenvedon työstäni ja pohdin kirjoittamaani, menetelmiäni, oppimaani ja tuloksiani.

2 TUTKIMUSTAVOITE JA TUTKIMUSMENETELMÄT

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää, mitä erityispiirteitä liittyy kristillisen tv-ohjelman ennakkosuunnitteluvaiheeseen kristityn tuottajan näkökulmasta. Selvitän myös kuka on kristitty tuottaja ja miten kristillisyyys määritellään.

Tutkimusmenetelmänä käytän oman työni havainnointia ja reflektointia ja käytän siinä apuna työryhmämme projektisuunnitelmaa ja muistioita ajalta 15.2.2005–2.3.2006, joita on 11 kappaletta tv-ohjelmasarjan ennakkosuunnitteluvaiheen ajalta. Olen rajannut sen koskemaan juuri tuottajan työtä.

Käytän lisäksi teemahaastattelua, ja olen haastatellut kolmea kristittyä av-tuottajaa, joilla on aiempaa kokemusta kristillisten tv-ohjelmien tuottamisesta.

Haastatteluosuudessa tuottajat esiintyvät anonymieinä, jotta haastattelujen tuotokset olisivat mahdollisimman totuudenmukaisia. Käytän tuottajista nimitystä A, B ja C. Haastattelin kaikkia kolmea tuottajaa 6.2.2006–13.2.2006. Kahta tuottajaa haastattelin heidän työpaikallaan viidenkymmenen minuutin ajan ja yhden tuottajan kutsuin kotiini, jolloin haastatteluosuus kesti kolmekymmentä minuuttia. Kaikkien haastateltavien kanssa olin haastatteluajan kahden kesken. Kysymykset olivat samat kaikille tuottajille, mutta tilanne toki eli teemahaastattelun mukaisesti ja toisinaan tein heille tarkentavia kysymyksiä. Kysymykset haastateltaville ovat liitteessä 4.

Haastattelut äänitin sanelulaitteelle. Myöhemmin kuuntelin ne ja kirjoitin haastattelut puhtaaksi tuottaja kerrallaan omaan tiedostoonsa. Lopuksi yhdistin kaikki haastattelut samaan paikkaan ja kopioin kaikkien tuottajien samaan teemaan liittyvät vastaukset

teeman otsikon alle. Aina teeman ensimmäiseen kappaleeseen tiivistin tuottajien sanomiset.

Opinnäytetyöni taustoittamiseksi haastattelin Kirkon tiedotuskeskuksen toimituspäällikköä Juha Rajamäkeä, jonka vastuualueena on toimia YLE:n television hartaushjelmien vastaavana ohjelmatoimittajana, Puolan Yleistelevio TVP:n Katolisten ohjelmien kahta toimittajaa Margareta Ortonowskaa ja Bogdan Sadowskia ja Taivas TV7:n toimitusjohtajaa ja perustajaa Martti Ojaresta. Kysymykset haastateltaville ovat liitteissä 1–3.

3 KRISTILLISEN TV-OHJELMATOIMINNAN TAUSTAA

3.1 Taivas TV7:n kristilliset arvot

Opinnäytetyössäni keskeinen käsite on kristillisyys, ja sen määrittelemiseen käytän Taivas TV7:lle laadittuja *Talon tavat*- ja *arvopaperia*. Kirjallisuudesta perustan tietoni Timo Eskolan teokseen *Evankeliumi Paavalin mukaan* (2003), Juha Pihkalan teokseen *Dogmatiikka* (1992), Tapio Puolimatkan teokseen *Usko, tieto ja myytit* (2005), Miikka Ruokasen teokseen *Ydinkohdat* (1990), Michael Walshin teokseen *Kristinuskon syntyhistoria* (1986) sekä *Raamattuun* (1992). Tuon tässä osiossa esille myös omaa pohdintaani kristillisyydestä.

Taivas TV7 on suomalainen kristillinen televisiokanava, jonka koko toiminta nojaa Raamattuun, kymmeneen käskyyn, lähetykskäskyyn sekä rakkauden kaksoiskäskyyn. Kanava on nimensä mukaisesti erikoiskanava, jonka koko ohjelmistossa on hengellinen lähtökohta. Taivas TV7 on ennen kaikkea yhteiskristillinen kanava, eikä siis painota helluntailaisuutta, vapaakirkollisuutta, luterilaisuutta tai mitään muutakaan suuntausta. Kanavan monipuolista ohjelmatuotantoa pyritään rakentamaan Jumalan mielen mukaiseksi. Taivas TV7 palvelee kaikkia katsojia kansalaisuuteen, ikään tai sosiaaliryhmään katsomatta. Sen talous perustuu kristilliseettisesti ja moraalisesti oikeaan ekonomiaan. (Taivas TV7:n arvopaperi.)

Taivas TV7:n ylin työnantaja on Jumala. Ohjelmia tehdään hänen kunniakseen. Henkilökuntaa kehoitetaan pyrkimään olemaan aina totuudellisia, niin sanoissa kuin teoissa, koska vain totuus tekee vapaaksi. Armoton totuus ja rakentava totuus on opeteltava erottamaan toisistaan. Työlle tulee antaa paras mahdollinen panos, mutta työstä ei saa tulla epäjumalaa. Levon ja lepopäivän välttämättömyys on syytä tiedostaa. Tärkeää on kunnioittaa esimiehiä ja toinen toistaan ja rukoilla kaikille voimaa, viisautta, taitoa ja kestävyyttä. Työtovereiden selkään puukotus ja pahoilla puheilla satuttaminen ei ole sopivaa. Myös työajan ulkopuolella tulee käyttäytyä niin, että teot kestävät eettisen, moraalisen ja siveellisen tarkastelun. (Taivas TV7 ja talon tavat.)

Toistensa asiakirjoihin, henkilökohtaisiin tiedostoihin tai mihinkään toisen omaan ei tule kajota. Työajan varastaminen omiin henkilökohtaisiin tarpeisiin ei ole sopivaa. Menoista ja poissaoloista on tiedotettava avoimesti ja ajoissa. Työtovereita ja työyhteisöä tai ketään muutakaan ei tule panetella tai antaa väärää todistusta. Työyhteisön jäseniä ei tule kadehtia heidän onnistumisistaan vaan iloita heidän kanssaan ja jakaa epäonnistumiset toisiaan tukien. Periksi ei tule helpolla antaa, vaan rakentaa intohimoisella ilolla ja rakkaudella, kuitenkin levosta käsin, Suomen ensimmäistä kristillistä televisiokanavaa. (Taivas TV7 ja talon tavat.)

Taivas TV7 on kirjannut tv-toimintansa ohjeeksi Raamatun kymmenen käskyä:

1. Minä olen Herra, sinun Jumalasi. Sinulla ei saa olla muita jumalia.
2. Älä käytä väärin Herran, Jumalasi nimeä.
3. Pyhitä lepopäivä.
4. Kunnioita isääsi ja äitiäsi.
5. Älä tapa.
6. Älä tee aviorikosta.
7. Älä varasta.
8. Älä lausu väärää todistusta lähimmäisestäsi.
9. Älä tavoittele lähimmäisesi omaisuutta.
10. Älä tavoittele lähimmäisesi puolisoa, työntekijöitä, karjaa äläkä mitään, mikä hänelle kuuluu.

(Raamattu, 2 Moos. 20: 2-17, 5 Moos. 5: 6-21; Taivas TV7:n arvopaperi.)

Nämä kymmenen käskyä ovat mielestäni hyvä opas tuottajallekin työssään. Esimerkiksi käskyyn kolme törmää tuottaja varmasti jossain vaiheessa tuotantoa, ja silloin on hyvä miettiä, mitä se omalla kohdalla merkitsee. Pidätkö sunnuntait aina automaattisesti vapaina vai voinko toisinaan joustaa tilanteen niin vaatiessa ja pitää tarpeellisen lepopäivän jonain muuna viikon päivänä?

Viestinnän tavoitteen TV7 on kirjannut Raamatun lähetyskäskenä: Kaikki yksitoista opetuslasta lähtivät Galileaan ja nousivat vuorelle, minne Jeesus oli käsenyt heidän mennä. Kun he näkivät hänet, he kumarsivat häntä, joskin muutamat epäilivät. Jeesus tuli heidän luokseen ja puhui heille näin: ”Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käsenyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti.”(Raamattu, Matt. 28: 16-20; Taivas TV7:n arvopaperi.)

Lähetyskäsky on koskettanut myös itseäni, ja siksi olen opiskellut tuottamista, jotta voisin omalta osaltani olla mahdollistamassa evankeliumin ilosanoman eteenpäin viemistä ohjelmien välityksellä. Sanotaanhan Raamatussa, että uskon päämääränä on sielujen pelastuminen (Raamattu, 1. Piet.1:9).

Taivas TV7:n toiminnan ydin on kirjattu rakkauden kaksoiskäskyssä: ”Opettaja, mikä on lain suurin käsky?” Jeesus vastasi: ”Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydäimestäsi, koko sielustasi ja mielestäsi. Tämä on käskyistä suurin ja tärkein. Toinen yhtä tärkeä on tämä: Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi. Näiden kahden käskyn varassa ovat laki ja profeetat.” (Raamattu, Matt. 22: 36-40; Taivas TV7:n arvopaperi.)

Tarkasteltuani Taivas TV7:n painettuja arvoja, voin täysin yhtyä niihin, koska ne vastaavat myös omia arvojani. Tuottajan näkökulmasta ja asioiden sujuvuuden tähden on mielestäni tärkeää, että Taivas TV7:llä on arvot määritelty kirjattuna, jotta uudet työntekijät saavat heti selkeän käsityksen TV7:n toimintatavoista ja siellä jo kauemmin työskennelleet voivat palata niihin tarpeen tullen. Lassilan mukaan arvot ovat paljon yksityiskohtaisempia ja konkreettisempia vaikuttajia organisaation ihmissuhteisiin ja tapahtumiin kuin yleisesti luullaan (Lassila 2000, 28).

3.2 Kristillisyyden määritelmä

Kristitty nimitystä alettiin käyttää opetuslapsista eli Jeesuksen seuraajista ensimmäiseksi Antiokiassa (Walsh 1998, 101). Nykyaikana tätä nimitystä käytetään toisessa merkityksessä, muun muassa kansalaisista, jotka kuuluvat kirkkoon ja elävät kristityssä maassa.

Ruokasen mukaan monet tunnustavat kristillisen uskon keskeisen sisällön historiallisuuden, sen että Jeesus oli olemassa ja hänet ristiinnaulittiin ja että hän nousi kuolleista. Monelta puuttuu kuitenkin omakohtainen suhde näiden faktojen merkitykseen. Ilman kääntymystä Jeesus jää vain symboliksi tai etäiseksi historian hahmoksi. Ilman henkilökohtaista suhdetta Jeesukseen usko jää kuivaksi järkeilyksi, jolla ei ole mitään vaikutusta ihmisen elämään. Myös kasteessa saatu armo jää hyödyttömäksi ilman omakohtaista, Pyhän Hengen synnyttämää uskoa. Pelastava usko on salattua elämän yhteyttä elävään Jeesukseen Kristukseen. (Ruokanen 1990, 165.)

Ajattelen Ruokasen tavoin, että kristitty on kääntynyt ihminen, mutta mielestäni tärkeää ei ole missä, milloin ja miten kääntymys on tapahtunut, vaan tärkeintä on, että on Jeesuksen oma. Silloin kristitty saa tuntea elämässään Jumalan sanan, Kristuksen veren ja Pyhän Hengen voiman. Oma kokemukseni on, että Jumala puhuu ja ilmoittaa itsestään kristitylle Raamatussa eli sanassaan. Siksi on tärkeää tutkia sitä yksin ja yhdessä muiden kristittyjen kanssa. Rukoileminen ja Raamatun tutkiminen on kristityn hengellistä ravintoa ja näin auttaa pysymään ja kasvamaan uskossa Jeesukseen. Raamattua luettaessa Pyhä Henki kirkastaa kristitylle, mitä Jumala sanassaan haluaa opettaa. Näin kristittynä tuottajana saan viisautta ja ymmärrystä siitä, kuinka toimia arkisessa työssäni tv-ohjelmien parissa. Juuri tätä elävän uskon mahdollisuutta haluan välittää tv-ohjelmien kautta ihmisten arkeen rohkaisuksi ja avuksi.

Ruokasen mielestä usko koskettaa koko ihmistä, eikä rajoitu mihinkään ihmispsyyn alueeseen tai kykyyn, kuten tunteeseen, tahtoon tai järkeen. Usko koskettaa ennen muuta ihmisen salatuinta sisintä, jota hän ei itse edes tunne. Uskon syntyminen on Jumalan lahja ja Pyhän Hengen salattu työ ihmisessä. (Ruokanen 1990, 147, 164.) Pihkalan mukaan usko on koko pelastus, sillä uskossa Kristus on läsnä. Hän itse on Jumalan armo. (Pihkala 1992, 235.)

Puolimatka on sitä mieltä, että kun ihminen kohtaa Jumalan, tulee hän tietoiseksi omasta ja koko ihmiskunnan moraalisesta rappiosta. Tämänkaltainen syyllisyydentunne on erittäin kipeä ihmiselle, ja luonnostaan hän pyrkii välttämään sitä. (Puolimatka 2005, 257.)

Ruokasen mukaan kristillisiin arvoihin perustuva uskonnollisuus on teeskentelyä ja siinä ihmisen sisin jää muuttumattomaksi. Kukaan ei pelastu omaksumalla oikeita kristillisiä arvoja tai katsomuksia, tai seuraamalla Jeesusta eettisessä ihmisyydessä. Vain Jeesuksen veri voi pelastaa ja pyyhkiä pois ihmisen syyllisyyden, pahat teot ja velat siitä, että ihminen ei ole rakastanut ja tehnyt hyvää, kuten hänen tulisi. Kristuksen ristinuhi riittää täydellisesti ihmisen pelastukseen. (Ruokanen 1990, 65, 166.)

Ennen omaa kääntymystäni en ymmärtänyt hengellisestä elämästä juuri mitään, mutta nykyään se on minulle elävää todellisuutta. Mielestäni elävä kristillisuus alkaa syntien anteeksiantamuksesta. Kun ihminen uskoo, että Jeesus on kuollut ristillä hänen syntiensä tähden ja uskoo, että kaikki hänen syntinsä on anteeksi annettu ja annetaan yhä uudestaan niin pyydetessä. Päivittäinen rukoukseni onkin: Herra armahda minua syntistä. Ajattelen, että monissa tv-ohjelmissa väheksytään syntiä ja tehdään siitä jopa hyväksyttävää muun muassa esittämällä kosto oikeutetuksi tai kumppanin pettäminen luonnolliseksi, jos siltä sillä hetkellä tuntuu. Tähän ajattelutapaan haluan tuottajana tuoda erilaista näkökulmaa vaikuttamalla tv-ohjelmien sisältöön esimerkiksi anteeksianto- ja sitoutumisteemalla.

Eskola kirjoittaa, että syntisen mielen kukistaminen ei ole helppoa. Monen kokemus on, että kristityn elämä synnyttää sisäisiä ristiriitoja ja jännitteitä. Raamatun Paavalillakin oli tästä omakohtaista kokemusta, ja siksi hän ohjasi kristittyjä voittamaan vanhat halunsa ja himonsa ja elämään Kristukselle. (Eskola 2003, 154.) Aaltosen mukaan on tärkeää, että ohjelmallakin on määritelty tavoite ja yksi sen tavoitteista on ihmisten käyttäytymistä koskeva, mihin vaikuttaminen on kaikkein kovimman työn takana (Aaltonen 2003, 17).

Itse koen myös, että syntistä mieltä on vaikea kukistaa ja näin ollen en kristittynä ole mikään malli-ihminen. Minussa kamppailee jatkuvasti vanha syntinen ihminen ja kääntynyt uusi luomus. Mielestäni kristityn elämää vaivaavat samat ahdistukset, kiusaukset ja masennukset kuin kenen tahansa elämää, mutta saan kääntyä ahdistuksineni, kiusauksineni ja avunpyyntöineni rukouksessa Jeesuksen puoleen. Tuottajana voin vaikeissa tilanteissa turvata Jeesukseen ja näin saada asioihin oikeat mittasuhteet. Käsitykseni on, että usko kuuluu kaikkeen elämään, eikä tuottajana toimiminen tai mikään muukaan työ tai tekeminen ole mitenkään erillään Jumalasta.

Raamatun mukaan kukaan ei voi sanoa ”Jeesus on Herra”, muuten kuin Pyhän hengen vaikutuksesta (Raamattu, 1 Kor. 12:3). Ruokanenkin selittää tämän ja toteaa, että jos ihminen näin tunnustaa Jeesuksen Vapahtajakseen ja Herrakseen, hänessä asuu Pyhä Henki, joka saa ihmisen tunnustamaan tämän uskon. Ihmisessä asuu Kristus, hän on Jumalan lapsi, kristitty ja matkalla taivaaseen. (Ruokanen 1990, 165.) Pihkalan mukaan Uudessa testamentissa tunnustaminen tarkoittaa tapahtumaa, jossa ihminen koko olemuksellaan lausuu julki, että Jeesuksella Kristuksella on valta hänen elämässään (Pihkala 1992, 88). Kristityn perusasenteeseen kuuluu Jeesuksen ikävöiminen ja hänen paluunsa odotus (Ruokanen 1990, 80).

Ruokasen mukaan Filip Melanchthon (k. 1560) opettaa Augsburgin tunnustuksen puolustuksessa kristityn toivon varmuutta: Kristityn osallisuus kristilliseen toivoon on aivan varmaa siksi, että hänet on hyväksytty Jumalan lapseksi yksin armosta, uskon kautta, Kristuksen tähden. Jos pelastus olisi edes osaksi ihmisestä riippuvainen, olisi toivo epävarma. Pelkkä uskolla vastaanotettu Jumalan armo tekee toivostamme varman. (Ruokanen 1990, 166.) Raamattu vakuuttaa, että ”kaikille, jotka ottivat hänet vastaan, hän antoi oikeuden tulla Jumalan lapsiksi, kaikille, jotka uskovat häneen” (Raamattu, Joh. 1:12).

Käsitykseni on, että Jumala ei katso ihmisen syntyperää, terveyttä, älykkyyttä, tekemisiä tai osaamisia, vaan ainoastaan sydämen asenne ratkaisee, kuka on oikea kristitty. Viimekädessä senkin tietää mielestäni yksin Jumala. Tuottajana tämä on tärkeää pitää mielessä, jotta ohjelmista ei välittyisi tuomitsevaa sävyä, kun puhutaan kristitystä.

Valitsemani kirjoittajat selittävät Raamattua ja kristinuskkoa minun käsityksiäni vastaavasti ja omaa kristillisyyttäni ja tuottajana toimimista tukien. Seuraavissa luvuissa käytän sanaa kristitty heidän määritelmiensä mukaisesti.

3.3 Kansainvälinen kristillinen tv-ohjelmatoiminta

Tämän luvun tiedot perustan Carnetel Oy:n internetsivujen ohjelmainfo tietoihin. Carnetel Oy on Sipoossa toimiva yritys, joka toimittaa Suomen olosuhteisiin mitoitettuja, kristillisten satelliittitelevisio-ohjelmien vastaanottoon tarkoitettuja laitteistoja.

Kristillisten satelliittikanavien määrissä on 2000-luvun alussa tapahtunut räjähdysmäinen kasvu. Asiaa on edesauttanut satelliittilähetyksissä käyttöönotettu digitaalitekniikka, joka on halventanut kanavakustannuksia niin, että kristillisiä ohjelmia lähettävät kanavat näkyvät kymmenien satelliittien välityksellä ympäri maailman.

Maailman ensimmäinen kristillinen TV-asema CBN (The Christian Broadcasting Network) perustettiin 1960-luvulla. Sen perusti Pat Robertson Yhdysvalloissa, Virginiassa. CBN:n toiminta on vuosien saatossa vakiintunut ja kasvanut. Myös muiden maiden kristilliset kanavat lähettävät sen ohjelmia ympäri maailman. CBN on toiminut suunnannäyttäjänä ja rohkaisijana muille kristillistä ohjelmalähetystoimintaa suunnitteleville tahoille.

Nykyään TBN Europe (Trinity Broadcasting Network) on kristillisten televisio-ohjelmien maailman laajin tuottaja ja lähettäjä. Eri puolille maailmaa välittyy sen erikielisiä ohjelmia kymmenien satelliittien kautta. Kanava lähettää kristillistä ohjelmaa 24 tuntia vuorokaudessa. Sen ohjelmatuotannossa on raamatunopetusta, ajankohtaisohjelmia ja evankelioivaa sanomaa.

1990-luvun alussa Englannissa oli joitakin kristillisiä televisio-ohjelmakanavia, jotka lähettivät ohjelmaa kansallisen verkon kautta muutaman tunnin viikossa. Vuonna 1995 perustettiin the God Channel, joka oli ensimmäinen kristillisiä ohjelmia päivittäin, 24 tuntia vuorokaudessa, lähettävä kanava.

Englannissa Life TV on pienien kanavien voimien yhdistämisen tuotos. Kanava lähettää jonkin verran tavallista ja mainosluonteista ohjelmaa, mutta pääpaino on kristillisellä ohjelmatuotannolla. Sen päätuotantoa on englantilaisten konferenssien ja kokousten lähettäminen nauhoitettuna.

Vuonna 2003 toimintansa aloittanut Christian TV on yksi uusista kristillisistä kanavista, joka lähettää 24 tuntia USA:ssa ja Euroopassa tehtyä ohjelmaa. Sen ohjelmisto käsittää ajankohtais- ja keskusteluohjelmia yleiskristillisistä aiheista ja lähetyksiä kristillisistä kokouksista.

Norjassa kristillinen kanava Visjon Norge aloitti toimintansa 2003. Kanava lähettää pääasiassa norjalaisten ja ruotsalaisten seurakuntien tekemiä ohjelmia. Se tarjoaa myös runsaasti musiikkiohjelmia. (Carnetel, ohjelmainfo.)

3.4 Puolan yleistelevision TVP:n uskonnolliset ohjelmat

Seuraavaksi esittelen haastatteluni pohjalta hiukan laajemmin televisiotoimintaa Puolassa ja erityisesti Puolan yleistelevision katolisten ohjelmien osaston toimintaa. Varsovassa, Puolan yleisteleviossa englannin kielellä tekemäni haastattelu liittyy opintojeni opintojaksoon kansainvälinen projekti.

Puola on Itä-Euroopan suurimpia valtioita. Sen väkiluku on 38,6 miljoonaa. Noin 95 % väestöstä on roomalaiskatolisia, joista 75 % tunnustautuu uskontoa harjoittaviksi. Jäljelle jäävään viiteen prosenttiin kuuluu mm. protestantteja ja kreikkalaisortodokseja.

Puolan pääkaupungissa Varsovassa sijaitsee Puolan yleistelevio TVP, joka on perustettu 1950-luvulla. TVP:llä on kolme kanavaa TV1, TV2 ja TV3, joka on alueellinen kanava, sekä lisäksi TV Polonia, joka on ulkopuolalaisille tarkoitettu satelliittikanava. Puolassa toimii myös kaksi kaupallista televisioyhtiötä, TVN ja Polsat, ja ne keskittyvät viihteeseen, joka perustuu ulkomaisiin formaatteihin. Puolassa toimii myös kaksi yksityistä katolista kanavaa TV Trwam ja TV Puls, jotka yksityiset ihmiset omistavat ja rahoittavat. Puolassa voi nähdä myös muiden maiden kristillisiä kanavia, mutta niistä ei juurikaan olla kiinnostuneita.

TVP:llä on oma katolisten ohjelmien osasto, joka on perustettu 1989 kansan pyynnöstä. Osastolla työskentelee vakituisesti viisi henkilöä. Viisitoista toimittajaa TVP:n muilta osastoilta tekee ajoittain ohjelmia heidän kanssaan. Katolinen osasto käyttää sekä TVP:n ulkopuolisia ohjelmantekijöitä eri tuotantoyhtiöistä että vapaita toimittajia. Vuosittainen budjetti on vaihteleva, eikä osastolla haluttu antaa tarkempia lukuja, koska esim. lahjoitusten osuus voi toisinaan olla jopa 30 % budjetin kokonaisuudesta. Pääosin rahoitus tulee verovaroista, mutta jos on tarvetta, niin joku toinen osasto voi antaa omia varojaan katoliselle osastolle. Talon kulttuuriin kuuluu, että eri osastot auttavat toisiaan.

Katolisten ohjelmien osaston tekemiä ohjelmia katsoo 6 % koko väestöstä eli noin 2,3 miljoonaa katsojaa. Ohjelmistossa on muun muassa lapsille suunnattu ohjelma, jota katsotaan perheittäin; nuorille ohjelma, jossa kerrotaan elämästä yleensä ja tulevaisuuden mahdollisuuksista; sunnuntaimessu katolisesta kirkosta ja ohjelmaa, jossa kerrotaan muun muassa vähäosaisista, köyhistä ja huumeidenkäyttäjistä. Katsotuin ohjelma on lauantaisin ilmestyvä lapsille suunnattu Ziarno.

Katolisuus ei suoranaisesti ilmene ohjelmien sisällöstä. Vain nimestä ja aiheesta voi päätellä, mistä ohjelmatyypistä on kysymys. Ohjelmissa ei myöskään julisteta suoraan evankeliumia, vaan sitä yritetään lähestyä vertauksilla, kuten esimerkiksi vesiteemalla.

Ohjelmistosta yli 90 % on roomalaiskatolisia ja loput alle 10 % muiden uskontokuntien ohjelmia. Katolisten ohjelmien osasto ostaa jonkin verran ohjelmia ulkomailta, pääasiassa Italiasta ja Yhdysvalloista.

TVP:llä on myös oma ekumeenisten ohjelmien osasto, joka on perustettu 1997 ja siellä työskentelee vakituisesti kaksi henkilöä. Osaston tärkein tehtävä on kertoa puolalaisille muistakin toimivista kirkkokunnista Puolassa. Osasto edustaa ortodokseja, luterilaisia, baptisteja, metodisteja, reformoituja ja puolalaiskatolisia. Ohjelma ilmestyy kerran viikossa ja kerran kuukaudessa jokainen kirkkokunta saa äänensä kuuluviin. (Ortonowskan ja Sadowskin haastattelu 6.10.2005.)

3.5 YLEn hartausohjelmat

Ensimmäinen hartausohjelma Suomen televisiossa esitettiin 50 vuotta sitten 10.11.1955. Se oli myös television historian toinen TV-lähetys, joka oli aikanaan suuri tapahtuma. Lähetys oli Seurakuntatoiminnan keskusliiton radiosihteerin, Helsingin Reserviupseerien hengellisen piirin ja Radioinsinööriseuran tv-kerhon yhteinen kokeilu. Vajaan tunnin kestävä ohjelma lähetettiin Teknillisen korkeakoulun koestudiosta Albertinkadulta Töölön ja Pasilan kirkkoon, Marian sairaalaan, Lapinlahden kansakouluun ja Satakuntalaisten Osakuntaan, joihin kutsuttiin ihmisiä katsomaan tätä ihmeellistä tapahtumaa.

Säännölliset jumalanpalveluslähetykset aloitettiin 1960-luvun alkupuolella ja siitä lähtien jumalanpalvelus on kuulunut YLEn hartausohjelmien perusohjelmistoon. Viimeisten kahdenkymmenenviiden vuoden aikana jumalanpalvelusten määrä on noussut 12:sta 35:een esitykseen vuodessa. Jumalanpalvelus lähetetään sunnuntaisin ja aina tiistaisin on sen uusinta. Luterilaisten jumalanpalvelusten keskimääräinen katsojaluku on 150 000–190 000. Vapaiden suuntien tai ortodoksien lähetyksillä saattaa olla satunnaisesti selkeästi pienempiä katsojalukuja.

Muita hartausohjelmiin luettavia ohjelmia vuosien varrella on ollut esim. keskusteluohjelma Kodin ilta, Pyhäpäivän hartaus, Lasten pyhäpäivän hartaus, Kappeli, Otto Kirkonrotta sekä Credo- Minä uskon. Sana viikonvaihteeksi tai Sana sunnuntaiksi, nimi vaihteli ajoittain, on pisimpään yhtäjaksoisesti esitetty ohjelma. Sitä esitettiin vuodesta 1967 kerran viikossa perjantaisin tai lauantaisin aina vuoteen 1997 asti. Tämän jälkeen ohjelmistoon tuli Pisara - Ajatus uskosta, joka kestää 5 minuuttia, ja jota esitetään aina perjantaisin sekä hiljaisella viikolla joka ilta. Ohjelma esitetään uusintana kerran viikossa aina tiistaisin. Pisara toteutetaan ekumeeniselta pohjalta eli siinä on 5 luterilaista kirjoittajaa, 1 katolinen, 1 ortodoksi ja 1 vapaiden suuntien kirjoittaja. Ohjelmasta ei välttämättä ilmene, kuka Pisaran on kirjoittanut, sillä pääsääntöisesti kaikki kirkkokunnat kirjoittavat kaikille. Pisaraa esitetään 56 kertaa vuodessa ja sillä on meneillään 5. tuotantokausi.

Kirkon tiedotuskeskuksen eli KT:n televisiotoimitus huolehtii hartausohjelmien kausisuunnittelusta ja vastaa ohjelmien sisällöstä. Tuotanto ja ohjelmisto ovat YLEn ohjelmistoa ja näin sisältyvät sen omaan budjettiin. Järjestelmä on poikkeuksellinen eurooppalaisessa mittakaavassa ja vain Sveitsissä toimitaan samoin. Yleensä kaikissa yleisradioyhtiöissä on oma uskonnollisten ohjelmien toimitus. KT:n tv-toimitus budjetoim oman toimituksensa kulut Kirkkohallituksen budjetista, mutta kaikki ohjelmaan liittyvät kulut ovat YLEn budjetissa. Budjetin luvuista ei KT:ssa haluttu antaa tarkempaa tietoa.

KT:n tv-toimitus, joka aiemmalta nimeltään oli kuvaosasto, on perustettu samaan aikaan KT:n kanssa vuonna 1967. Ennen sitä tv-toimitus toimi Seurakuntatoiminnan keskusliiton yhteydessä. Siellä radiosihteri ja tiedotusvastaava hoitivat radio- ja televisiotoiminnan. Nykyään KT:n tv-toimituksessa työskentelee 5 toimittajaa, jotka vuorotellen hoitavat kaiken televisiointiin liittyvän sekä 3 vapaata toimittajaa, joita

käytetään tarvittaessa. KT:n toimituspäällikkö toimii KT:n puolella tuottajana ja YLE:n puolella on oma tuottaja, joka vastaa hartausohjelmien teknisestä puolesta.

Lähetämällä hartausohjelmia YLE toteuttaa julkisen palvelun tehtäväänsä ja se on myös määritelty yleisradiolaissa. YLE myös päättää minkä verran, millä kanavalla ja mihin aikaan ohjelmia esitetään. YLEn ja kirkkojen yhteinen elin HVE eli hartausohjelmien valvontaelin on päättävässä asemassa hartausohjelmien sisällöllisissä kysymyksissä. HVE:ssä on edustettuna YLE ja kaikki mukana olevat kirkkokunnat. KT:n tv-toimituksen vastaava ohjelmatoimittaja, jolla on myös päätoimittajan vastuu, esittää ja ehdottaa HVE:ssä aina ennen päätöstä, mistä kirkkokunnasta lähetykset tulevat ja keitä esiintyjät ovat. Ohjelmien sisältö on kunkin kirkkokunnan omista lähtökohdista nousevaa. (Rajamäen haastattelu 23.3.2006.)

3.6 Taivas TV7 ja sen synty

Taivas TV7 on Suomen ensimmäinen kristillinen televisiokanava ja se on perustettu vuonna 2003. Kanavan tarkoitus on tuoda evankeliumia jokaiseen suomalaiseen kotiin ja se tarjoaa kristityille kanavan puhua elämän tärkeimmistä kysymyksistä. Kanava on tunnustuskunnista riippumaton ja se tarjoaa hengellistä ravintoa kaikenikäisille. (Taivas TV7 pähkinäkuoressa.)

Taivas TV7 näkyy kaapelitelevisioverkoissa ympäri Suomea ja sen katsojapotentiaali on yli miljoona kotitaloutta. Se näkyy koko maassa digitaalisena ja se tarkoittaa sitä, että kaapeliverkon lisäksi tarvitaan kortillinen digisovitin tai digitaalinen televisio sekä maksullinen katselukortti. Kanavaa voi katsella myös internetin kautta (ks. www.TV7.fi.) Katselu ei vaadi rekisteröitymistä ja on toistaiseksi ilmaista. (Taivas TV7, Yleistä näkyvyydestä.)

TV7:llä on kymmenen vakituista työntekijää, joista osa työskentelee palkatta ja näiden lisäksi suuri joukko vapaaehtoistyöntekijöitä, muun muassa 7 kielenkääntäjää. Osa palveluista ostetaan talon ulkopuolelta yksityisiltä yrittäjiltä. Vuosittainen budjetti on noin 550.000–600.000 euroa. (Ojareksen puhelinhaastattelu 6.3.2006.)

Omaa ohjelmaa TV7 lähettää päivittäin 5–6 tuntia. Ohjelmat ovat kotimaisia sekä ulkomaisia, jotka on tekstitetty suomeksi. TV7:n ohjelmat tavoittelevat uskosta osattomia ja uskosta etääntyneitä kristittyjä, ja ovat silloin ”tavoittavia ohjelmia”. Ohjelmien tarkoitus on myös syventää kristittyjen hengellistä ymmärrystä ja tietämystä, ja silloin ohjelmat ovat ”varustavia”. (Taivas TV7 pähkinäkuoressa.)

Kanavalla on kaksi taustaorganisaatiota, joiden kautta se toimii. Lighthouse Network Ltd Oy vastaa televisiokanavan toiminnasta ja Taivas TV7:n tukiyhdistys Ristin Tuki ry kerää varoja kristilliseen ohjelmatuotantoon ja koordinoi vapaaehtoistyötä. Lighthouse Network Ltd Oy on kanavan taustalla hallinnoiva yhtiö ja sillä on noin kahdeksankymmentä osakasta. Yhtiön toiminta ilman tukiyhdistys Ristin Tuki ry:n yhteistyökumppanuutta ei ole taloudellisesti kannattavaa. Tukiyhdistyksellä on valtakunnallinen rahankeräyslupa. (Taivas TV7, Taustaorganisaatiot.)

Martti Ojareksen jäädessä eläkkeelle vuoden 2003 alusta Sanoma Oy:n varatoimitusjohtajan paikalta, vapautui samaan aikaan HTV:n analogiselta puolelta tv-kanavapaikka. HTV:n kristitty toimitusjohtaja tunsu entuudestaan Ojareksen ja oli sitä mieltä, että jos kanavapaikka jollekin annetaan, niin henkilökohtaisesti Ojarekselle. Hän kertoo jättäneensä asian rukouksessa Jumalalle joulukuussa 2002 ja jääneensä odottamaan vahvistusta liikkeelle lähdöstä.

Ojareksen mukaan kolmen viikon kulutta Jumala vahvisti asian muiden ihmisten kautta. Se oli alkupiste, mikä sai hänet näkemään, että se oli Jumalan tahto ja Jumala oli valinnut hänet auranjärjeksi vetämään kristillistä tv-kanavaa Suomessa, Ojares kertoo. Hän jatkaa, että Jumala vahvisti hänelle, että Jumala itse on kaiken ennalta valmistanut ja hän antaa kaikki Ojaresta auttavat henkilöt. Ohjeena oli, että kysy kaikki asiat häneltä, älä ihmisiltä. Ojareksen mukaan Jumala lupasi, että hän saa tehdä tätä työtä levosta käsin, ja jos se katoaa, hän kehotti ottamaan askeleen taaksepäin ja odottamaan, kunnes lepo ja ilo palaavat. Tämä ohje on ollut Ojarekselle erittäin tärkeä.

Ojares kertoo, että hän sai vahvistusta asialle useilta ihmisiltä ulkomaita myöten, jotka olivat rukouksessa saaneet samansisältöisiä viestejä Jumalalta. Samanaikaisesti Jumala Ojareksen mukaan antoi hänelle valtavan taakan Suomen kansan kristillisestä ja hengellisestä tilasta. Se taakka ja myös usko, jonka Jumala antoi, auttoivat Ojaresta

luottamaan, että kaikki tämä oli Jumalasta lähtöisin ja rohkaisi häntä lähtemään liikkeelle keväällä 2003.

Martti Ojareksen mielestä muiden suomalaisten kanavien hengellinen tarjonta ei riittänyt, koska sitä ei käytännössä edes ole. Ojares sanoo Jumalan puhuneen hänelle siitä, että Jumalan seurakunnassa syötetään kurrimaitoa, josta on erotettu maidon kaikki tärkeät osat, jotka ravitsevat. Ojares jatkaa, että tässä yhteydessä Jumala puhui myös Raamatusta ja näytti, että Raamattua on käsitelty vuosikymmeniä ihmisviisaudella ja järjen päätelmillä ja tämän vuoksi kirkot ovat tyhjillään. Tämän vuoksi kristillisten ohjelmien tulee olla täyttä maitoa eli Jumalan sanan kokonaisuus, jonka hän on antanut ja jossa hänen Pyhä Henkensä on sisään kätkeytynä. Jos ei julisteta ylösnoussutta Kristusta, niin kaikki on turhaa, Ojares painottaa.

Kun Taivas TV7 myy ohjelma-aikaa, kulkee asiakkaan hyväksymisen raja siinä, että se ei saa olla ”kurrimaitoa” ja siinä on oltava Kristuksen tuoksu, Ojares sanoo. Hänen mukaansa se voi ilmetä monin eri tavoin eri ohjelmissa, mutta sen täytyy ilmetä ja olla rukoiltu ohjelma. Sisällöllisesti tärkeintä on Kristus-keskeisyys ja se, että ohjelmasta ilmenee, että Jeesus on Herra. Hänen mukaansa kanava on Jumalan kanava, eikä sillä ole mitään tekemistä esim. kaupallisuuden kanssa ja sen keskeinen tehtävä on julistaa evankeliumin ilosanomaa. (Ojareksen haastattelu 10.2.2006.)

4 *IKUISTA RAKKAUS* -TV-OHJELMAN ENNAKKOSUUNNITTELUVAIHE

Seuraavaksi käyn läpi *Ikuista Rakkaus* -ohjelman ennakkosuunnitteluvaihetta työryhmämme projektisuunnitelman ja yhdentoista muistion avulla.

4.1 *Ikuista rakkaus* -ohjelman tilaus

Taivas TV7:n päätoimittaja pyysi Suomen Raamattuopiston markkinointipäällikön ja minut tapaamiseen 15.2.2005, jossa pohdimme mahdollisuutta synnyttää Taivas TV7:lle tv-ohjelmasarjaa, joka käsittelee avioliiton eri osa-alueita kristillisistä arvoista käsin. Itselläni ajatus oli kytenyt jo pitkään ja kun kerroin päätoimittajalle, että olen

kiinnostunut tuottamaan ohjelmia, jotka liittyvät avioliittoon ja perheeseen, hänkin innostui ajatuksesta ja ehdotti siis tapaamista asian merkeissä.

4.2 Ideointia kohti projektisuunnitelmaa

Ensimmäisessä tapaamisessamme 15.2.2005, meistä kolmesta muodostui innostunut ja motivoitunut työryhmä. Tapaamisemme pohdintojen pohjalta kirjoitin hankkeesta projektisuunnitelman, jonka rakentamiseen otin käyttöön Stadiassa saamani opin aiheesta. Projektin työnimeksi annoimme Avioliittoleiri, jonka myöhemmin muutimme *Ikuista Rakkaus* nimiseksi, koska työnimi tuntui mielestämme kömpelöltä. Työryhmän tavoitteena on luoda ohjelmasarja, jonka pääsanoma yhdellä lauseella on: Jos avioliittoa hoidetaan, voidaan välttyä erolta ja onni voi jopa kukoistaa. Ohjelmien aiheena on avioliiton eri osa-alueiden käsitteleminen kristillisistä arvoista käsin.

Yksittäisten ohjelmien teemat vaihtelevat. Aiheita ovat mm. kommunikaatio, seksi, raha, yhteinen aika/sen puute, taistelu vallasta, suhde kummankin sukuun, itsetunto, puolisoiden tarpeiden tyydyttäminen, rakkaussuhteen tuhoajat, anteeksianto, prioriteetit, tunteet, yksimieliset päätökset, mustasukkaisuus, uskottomuus, rakkauden eri lajit, ristiriita ja rakentava ratkaisu.

Yksittäisen jakson pituus on 30 minuuttia. Ohjelman tavoitteena on vähentää avioeroja. Sen kohderyhmänä ovat kaikenikäiset avioparit. Ohjelmaa näytetään Taivas TV7:ssä ja internetissä, jonne rakennetaan aiheeseen liittyvä keskustelualue. Aineistosta tehdään ohjelmasarja myös radioon ja siitä rakennetaan juttusarja eri lehtiin.

Kussakin sarjan jaksossa joukko pariskuntia on avioliittoleirillä. Leirillä on myös vetäjäpariskunta, joka koostuu kokeneista parisuhdetyöntekijöistä eri kristillisistä järjestöistä. Yhdessä ohjelmassa keskitytään aina vain yhden avioparin yhteen ongelmakysymykseen. Jokaisessa jaksossa on aina uusi pari ja uusi kysymys. Muut parit ovat leiriläisinä, ehkä joltakin osin keskusteluun osallistujina. Avioparit ja leiriläiset ovat näyttelijöitä.

Ohjelman alussa esitellään aviopari ja parin ongelmakysymys. Sen jälkeen vetäjäpari käsittelee aihetta noin 15 minuuttia, jonka jälkeen katsojat pääsevät seuraamaan

avioparin kahdenkeskistä kommunikointia. Oivallukset, alustuksen anti ja leirin eväät tarjotaan parin pohdiskelun kautta työkaluiksi kotikatsomoihin. Ohjelma on faktan ja fiktion sekoitus.

Aluksi tehdään puolentunnin pilottijakso. Myöhemmin tuotetaan vuoden kestävä ohjelmasarja, joka sisältää 20 ohjelmaa. Jokaiselle vetäjäparille tulee viisi ohjelmaosuutta. Väliviikoilla näytetään ohjelman uusinta. Kesäkautena ohjelmasarja on tauolla. Kuvaukset on alustavasti suunniteltu tapahtuvaksi Lomakeskus Revontulessa Hankasalmella.

Projektin suunnittelussa ovat mukana Taivas TV7:n päätoimittaja, Suomen Raamattuopiston markkinointipäällikkö ja minä. Päätoimittaja toimii TV7:n edustajana ja neuvonantajana ja antaa ammatillisen näkökulman ohjelman sisältöön, käytäntöön ja yhteistyökumppaneihin. Markkinointipäällikkö toimii Suomen Raamattuopiston edustajana ja neuvonantajana ja antaa ammatillisen näkökulman markkinointiin, yhteistyökumppaneihin, verkottumiseen ja rahoituksen hankkimiseen. Minä toimin ohjelmasarjan tuottajana.

Hankkeelle perustetaan oma projektijohtokunta, jossa on edustaja jokaisesta sarjaan osallistuvasta järjestöstä. Kuvaukset toteutetaan viiden ohjelman ryppäissä. Tuotantoryhmä menee viideksi päiväksi kuvauspaikalle ja tekee kerralla valmiiksi viisi ohjelmaa.

Työryhmä ottaa yhteyttä neljään ennalta sovittujen kristillisten järjestöjen avioparityön vastaaviin ja pyytää heidät mukaan leirien vetäjiksi.

Hanke rahoitetaan mukaan lähtevien järjestöjen tuella ja ulkoisella rahoituksella. Hankkeeseen haetaan avustuksia Opetushallitukselta ja Raha-automaattiyhdistykseltä. Myös Kirkkohallituksen puoleen tullaan kääntymään rahoituksen hankinnassa. Yrity maailmasta etsitään yksi merkittävä sponsori.

Tiedottamiseen, markkinointiin ja levitykseen tarvitsemme yhteistyötä Kristillisen medialiiton kanssa. Jokaisen hankkeeseen osallistuvan järjestön lehti on tarkoitus saada mukaan tiedottamiseen. (Tuohisto-Kokko 2005, Projektisuunnitelma.)

4.3 Ennakkosuunnittelua käytännössä

Työryhmän tapaamistemme edetessä kiinnitin huomiota erityisesti siihen, kuinka hyvä ja vapautunut ilmapiiri ryhmässämme on ollut, ja kuinka helposti olemme edenneet keskusteluissa ja asioiden eteenpäin viemisessä. Ideoivan ryhmän hyvä koko onkin 2–3 henkilöä muun muassa siksi, että pieni ryhmä oppii tuntemaan toisensa ja sen on helpompi keskittyä yhteiseen tavoitteeseen ja kohdentaa ajatteluaan ja näin päästä keskusteluissa nopeammin syvemmälle (Koski & Tuominen 2004, 127, 128).

Työryhmän haasteeksi muodostui järkevän toimintamuodon miettiminen projektille. Yhdeksi vaihtoehdoksi nousi yhdistyksen perustaminen. Työryhmän aiempiin kokemuksiin perustuen ongelmaksi todettiin se, että yhdistystoiminta on työlästä ja että mukaan lähtevät järjestöt saattavat kavahtaa sen tuomaa lisätyötä. Toisena vaihtoehtona oli projektin liittäminen jonkun mukaan lähtevän järjestön kylkeen. Siinä ongelmaksi muodostui kuitenkin järjestöjen aika- ja rahapula. Lopulta kristillisen tv-työn tukiyhdistys Ristin Tuki ry, joka saa rahansa lahjoituksina, päätti ottaa projektin siipiensä suojaan, koska se uskoi hankkeeseemme. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että kaikki toiminnot kulkevat kirjanpitäjälle erillään muusta Ristin Tuki ry:n toiminnasta, ja että projektille avataan oma tili.

Oman tuotantoyhtiön tai toiminimen perustaminen oli mielessäni, kun pohdimme projektille eri toimintamuotoja. Muun työryhmän kokemus ja tieto siitä, miten kristillisen ohjelman rahoitus toimii, sai minut tyytymään edellä kerrottuun ratkaisuumme. Rahoituksen hankkiminen tuo työryhmälle tosiaan omat haasteensa, koska kristillinen radio- ja televisiotoiminta Radio Deissä ja TV7:ssä perustuvat siihen, että ohjelman tekijä maksaa itse ohjelma-ajasta. Palkkioita ei näin ollen ole tiedossa missään vaiheessa. Tilanne on siis päinvastainen kuin normaalisti televisiokanavilla, jotka ostavat tekijöiltä ohjelmia.

Seuraavana vuorossa oli kustannusarvion laatiminen. Jälleen otin käyttööni osittain Stadiassa saamani opin ja laadin kustannusarvion työryhmälle. Sitä laatiessani kauhistelin kertyviä summia, ja sitä, miten saisimme kaikki tarvittavat rahat kokoon, sillä jo pelkästään tuotantoryhmän palkkakustannukset muodostuivat aloittelevalle tuottajalle päätähuimaaviksi. Nähdessään arvion ei muu työryhmä ollut ollenkaan niin

huolissaan kuin minä, koska jälleen aiempiin kokemuksiinsa luottaen ryhmäläiset uskoivat asioiden järjestyvän ajallaan. Itseäni rohkaisi heidän asenteensa ja päätös siitä, että projektin tilillä on oltava tietty määrä rahaa, ennen kuin se käynnistetään.

Kun työryhmälle oli erinäisten muutosten jälkeen selvinnyt arvioidut todelliset kulut, ryhdyimme miettimään mahdollista rahoitusta ja sitä, mistä kaikkialta sitä lähdetään hakemaan. Summat tarkoittivat tukea, jota emme koskaan pystyisi maksamaan takaisin, toisin kuin tavallisissa televisiotuotannoissa. Kaikki se tarvittava ja pyydetty raha olisi lahjoitusta.

Oma haasteensa oli, kun lähestyimme mukaan kaavailemiamme kristillisiä järjestöjä ja pyysimme niitä mukaan hankkeeseemme. Tiesimme jo etukäteen, että näillä järjestöillä ei ole antaa suuria rahoja hanketta varten. Tuottajana pohdin, miten saada järjestöt vakuuttuneeksi ideastamme ja ennen kaikkea sitä, miten he suhtautuvat rahoituksen järjestymisen onnistumiseen. Keskustellessamme järjestöjen edustajien kanssa projektisuunnitelman ja kustannusarvion esittämisen jälkeen, syntyi kiintoisaa keskustelua muun muassa siitä, miten heidän työntekijöidensä aika riittää, jos he lähtevät mukaan. Rahaa emme suoranaisesti pyytäneet, vaan ehdotimme, että jokainen järjestö antaisi oman panoksensa siten, että lahjoittaisi tarvittavat työntekijänsä, tässä tapauksessa kokeneet palkalliset parisuhdetyöntekijänsä käyttöömme.

Ilmoitettuun määräpäivään mennessä kaikki neljä järjestöä lupautuivat mukaan hankkeeseemme. Järjestöt kokivat hankkeen tarpeelliseksi ja tärkeäksi ja olivat valmiita panostamaan siihen oman osuutensa. Loppurahoituksen järjestymiseen järjestöt eivät ottaneet sen kummempaa kantaa, vaan luottivat ilmeisesti kokemuksesta asioiden etenevän tarkoitukselliseen suuntaan. Itseäni kristittynä tuottajana tämä kaikki luottamuksellisuus järjestöjen taholta innosti ja rohkaisi jälleen eteenpäin, vaikka rahoituksen saamisesta ei ollut vielä tietoaakaan.

Nyt kun järjestöt olivat lähteneet mukaan hankkeeseemme, oli työryhmän aika miettiä mahdollisia työntekijöitä. Tässä vaiheessa emme käyneet keskustelua siitä, täytyykö tulevien työntekijöiden olla kristittyjä. Asia tuntui itsestään selvältä, että henkilöt, jotka haluavat lähteä tällaiseen hankkeeseen mukaan, ovat kristittyjä (vrt. s.10). Vastuulleni jäi miettiä sopivaa käsikirjoittajaa ja ohjaajaa. Otin yhteyttä tuttuun kristittyyn

tuottajaan, jolta sainkin hyviä vinkkejä mahdollisista henkilöistä. Sain myös työryhmältä joitakin nimiä, joihin otin yhteyttä asiasta. Vastuullani ei toki ole päättää kuka on kristitty, mutta luotin kollegoideni arvioon, että henkilöt, joita pyytäisimme mukaan, sitoutuisivat työhönsä ja hyväksyisivät meidät ja tapamme toimia.

Yhteydenottoni oli vain alustava kuulostelu joidenkin henkilöiden mahdollisesta kiinnostuksesta hankettamme kohtaan. Olin helpottunut ja rohkaistunut, kun kiinnostusta löytyi, eikä kyselyjäni tyrmätty suoralta kädeltä. Jätimme asian hautumaan ja odottelemaan rahoituksen vahvistumista. Koska käsikirjoittajan ja ohjaajan palkka oli kirjattu kustannusarvioon, oli kyseisiä henkilöitä helppo lähestyä ja luvata jopa palkkaakin, sillä useimmiten kristillisissä tuotannoissa tehdään työtä talkoilla.

Vihdoin oli aika lähestyä rahoittajia. Päätimme lähestyä ensimmäiseksi yritysmaailmasta kaavailemaamme sponsoria, koska se tuntui vaikeimmalta taholta saada rahaa, vaikka työryhmämme jäsenellä on yhteyksiä yrityksen avainhenkilöön. Työryhmämme jäsen sopi vierailun kyseiseen yritykseen ja esitteli hankkeemme jo aiemmin tapaamalleen henkilölle. Asiaa ei heti tyrmätty, vaan se vietiin yrityksessä myös muiden henkilöiden pohdittavaksi. Alkoi pitkä odotus, joka lopulta raukesi kielteiseen vastaukseen. Työryhmää vastaus ei lannistanut, vaan sovimme heti tapaamisen uusien jatkosuunnitelmien merkeissä. Jälleen muun ryhmän into ja lannistumattomuus antoivat uutta puhtia. (Tuohisto-Kokko 2005 - 2006, Muistiot.)

Työryhmään tuli mukaan uutena henkilönä Taivas TV7:n toimitusjohtaja. Hänen ehdotuksestaan ryhdymme miettimään uutta ”köyhän miehen” versiota aikaisemmasta. Kysymys on rahasta ja sen puutteesta, mikä tuntuu vaivaavan muutenkin suomalaisia tuotantoja verrattuna esimerkiksi Kanadaan. Siellä raha mahdollistaa huomattavasti suuremman tuotantohenkilökunnan, mutta ryhmäkuri ja valmiit ennakkosuunnitelmat voivat ahdistaa suomalaista muutoksien tekemisen vaikeuden vuoksi (Mandart 1998, 54, 61). Tästä aloittelevalla tuottajalla on hyvä ottaa oppia asioiden organisointiin, koska hyvin organisoiduilla asioilla on taipumus vaikuttaa talouteen ja työn mielekkyyteen.

Työryhmämme hankkeen ennakkosuunnitteluvaiheen pohdinnat lopetan tähän. Työryhmän tapaamiset ja suunnitelmat jatkuvat edelleen ja tavoitteenamme on päästä

tekemään tv-ohjelmasarjaa *Ikuista Rakkaus* huomattavasti pienemmällä rahamäärällä kuin alun perin suunnittelimme. Tämä tuo suunnitelmiin taas uusia haasteita, joista ei sen enempää tässä tutkimuksessa. Luvussa 6 pohdin vielä tämän osion antia.

5 KRISTILLISYYDEN MERKITYS TV-OHJELMIEN SUUNNITTELUSSA

Haastattelumenetelmänä käytin teemahaastattelua. Valitsin kolme haastateltavaani sillä perusteella, että he ovat tehneet erityyppisiä kristillisiä av-ohjelmia ja toimineet niissä myös tuottajina ja ovat kristittyjä. Kaksi tuottajista on naisia ja yksi mies. Kaikki he ovat olleet alalla jo useampia vuosia. Tärkein valintaperusteeni tuottajana toimimisen lisäksi oli se, että tiesin heidät entuudestaan tunnustaviksi kristityiksi. Myös heidän erilaiset työpaikkansa ja toimenkuvansa vaikuttivat valintaani, koska halusin tietoa useammasta eri näkökulmasta. Toinen naisista työskentelee tuottajana Kirkon tiedotuskeskuksessa, ja toinen Taivas TV7:ssa toimittajana, joka tuottaa tekemänsä ohjelmat itse. Miestuottaja on yrityksensä Wester Production Oy:n toimitusjohtaja ja toimii yrityksessä myös tuottajana. Luvussa 2 ilmenee tarkemmin miten haastattelut tein.

Seuraavana kuvailen teemoittain tuottajien haastattelujen tuloksia. Käytän tuottajista nimitystä A, B ja C osan omasta toivomuksesta, jotta haastateltavat voisivat olla sanomisissaan mahdollisimman avoimia ja rehellisiä. Aloitan aina kunkin tuottajan oman osuuden kirjoittamalla heti alkuun tuottaja A, B tai C. Käytän haastateltavien suoria haastatteluotteita tuomaan esille heidän painottamiaan asioita, jotka myös itse miellän keskeisiksi. Mitä tärkeämmästä asiasta on kysymys, sitä useampia haastatteluotteita tulisi esittää (Hirsijärvi & Hurme 2001, 194).

5.1 Tekijän kristillinen näkökulma ohjelman kristillisyyden perustana

Ensimmäisen teeman kohdalla hain tuottajilta A, B ja C vastausta siihen, mikä heidän mielestään tekee ohjelmasta kristillisen ohjelman. Kaikkien kolmen tuottajan pohdinnoista ilmeni, että ohjelman tekijän tai tekijöiden valitsema kristillinen näkökulma tekee ohjelmasta juuri kristillisen.

Tuottaja A:n mielestä ohjelmasta tulee kristillinen, jos ohjelman toimittajalla on kristillinen maailmankatsomus. Ei se, että puhutaan kirkkopoliitikkaa tee ohjelmasta kristillistä. Ohjelma voi olla kristillinen, vaikka siinä ei sanottaisi sanaakaan Jeesuksesta. Viesti voi tulla rivien välistä. Pääasia, että tekijällä on kristillinen näkökulma.

Vois lähteä siitä näkökulmasta, että ohjelmasta tulee kristillinen, jos toimittaja on kristitty. (Tuottaja A)

Tuottaja B pohtii, että ohjelman sisältö ja tarkoitusperä tekee ohjelmasta kristillisen. Kristillistä sisällön suhteen voi myös olla hyvä tarina. Enemmän se riippuu kuitenkin tekijöistä ja lähtökohdasta, mistä ohjelmaa lähdetään tekemään. Tekijöillä täytyy olla selvillä, että tekevät kristillistä ohjelmaa. Myös ohjelma tai elokuva, joita ei ole lähdetty tekemään näistä lähtökohdista, voivat olla joillekin suurinta evankeliumia, vaikka niissä ei puhuttaisi Jumalasta mitään.

Kyllä mun mielestä tekijöillä täytyy olla toivottavasti selvillä, että ne tekevät kristillistä ohjelmaa. (Tuottaja B)

Tuottaja C:n ajatus on, että näkökulma tekee ohjelmasta kristillisen. Mistä tahansa aiheesta saa kristillisen ohjelman, jos sitä katsotaan tietystä näkökulmasta, ja vaikka siinä ei mainittaisi Jumalaa tai Jeesusta. Ohjelman toimittajan on oltava kristitty, koska hän vaikuttaa siihen, onko ohjelma kristillinen vai ei. Toimittajan näkemys määrää mihin suuntaan keskustelua viedään.

Kunhan se vaan on näkökulma valittu, että ohjelma tehdään kristillisestä näkökulmasta. Se on se. Mutta jos sitä näkökulmaa ei ole valittu, niin sithän ollaan hukassa. Sit se ei ole kristillinen. (Tuottaja C)

5.2 Rukous kristillisyyden ilmentymänä ohjelman suunnittelussa

Toisen teeman kohdalla hain tuottajailta vastausta siihen, miten kristillisyyys ilmenee heissä uutta ohjelmaa suunnitellessa. Kaikkien tuottajien kohdalla kristillisyyys heissä

ilmenee suunnitteluvaiheessa rukouksena. A:lle ja C:lle rukous on tärkeää ennen aloitusta ja B:lle hiljainen rukous on tietyssä mielessä kokoaikaista.

Tuottaja A:n suunnitellessa uutta ohjelmaa lähtökohtana on se, että ihminen on henki, sielu ja ruumis. Ihmisellä on siis fyysiset, emotionaaliset ja hengelliset tarpeet. Lähtökohtana on myös se, että ihminen on Jumalan luoma ja hän heijastaa Jumalan kuvaa ja hänellä on siis hengellisiä tarpeita. Tärkeää on rukoilla, kun alkaa suunnitella uutta ohjelmaa, koska silloin Jumala pääsee vaikuttamaan tahtomiseen ja tekemiseen, sillä hän on luovuuden lähde.

Mä rukoilen joka tapauksessa, se on mun elämän tarkoitus, se että mulla ois syvä suhde Jumalan kanssa. Ei tätä olis mitään järkeä tehdä, jos mul ei olis suhdetta Jumalan kanssa. Ei oo mitään järkeä tehdä tän tyyppisiä ohjelmia. Ei minulla itselläni oo mitään annettavaa, mutta Jumalalla voi olla ihmisille annettavaa ja mun tehtävä on olla kanavana tässä työssä sillai, että Jumalan valtakunta vois murtautua tähän aikaan. (Tuottaja A)

Tuottaja B:n peruslähtökohtana on välitettävä viesti ja se on aina uskonnollinen viesti. Siitä lähtee kristillisuus. Perimmäinen syy koko työlle on kutsumuksen toteuttaminen ja se, että on halu tehdä kristillisiä ohjelmia. Tieto siitä on jatkuvasti siellä pohjalla olemassa oleva. Rukousta voi olla tapauskohtaisesti, mutta tietyssä mielessä hiljainen rukous on kokoaikaista.

Tapauskohtaisesti tietenkin se rukous voi siinä olla ja tietyssä mielessä se on hiljaista rukousta koko ajan. (Tuottaja B)

Tuottaja C:lle rukous on tärkeää ennen ohjelman suunnittelun aloittamista. Jos tehdään kristillistä ohjelmaa, niin myös ennen kuvauksien aloittamista on tärkeää rukoilla.

Kyllä sillä on sitten oma merkityksensä tietenkin sillä, että jos me uskotaan kerran siihen, että Jumala on ja näkee ja vaikuttaa, niin miks me ei heti kytetä häntä mukaan siihen sitten. Tää on lähinnä sitä vaikuttamismahdollisuutta mitä meillä on. (Tuottaja C)

5.3 Rahanpuute kristillisen ohjelman tuottamisen ongelmana

Kolmannen teeman kohdalla hain tuottajilta vastausta siihen, mitä ristiriitoja ja jännitteitä kristillisen ohjelman tuottamiseen liittyy. Tuottaja A kokee suurimpana ristiriitana sen, kun kristinuskossa on vain yksi totuus, eikä tämän ajan ihminen kestä kuulla vain yhdestä totuudesta. Tuottajat A, B ja C kokivat rahanpuutteen ongelmallisena tuottamisessa. Eri kristillisten suuntausten väliset ristiriidat olivat tuttuja tuottajille A ja C. Tuottaja B koki suurimpana ongelmana sen, että on suuri joukko kristittyjä, jotka ajattelevat, että kristillisissä tuotannoissa ei tarvita ammattilaisia.

Tuottaja A:n mielestä yksi suuri jännite on tämä aika missä elämme. Se ei kestä yhden totuuden julistamista. Postmodernissa ajassa jokainen rakentaa oman totuutensa. Kaikki on suhteellista. Se mikä on totta minulle, ei ole välttämättä totta sinulle. Suurin ristiriita on se, kun kristinuskon sanoo, että on vain yksi totuus. On ristiriitaista tehdä ohjelmia ihmisille, joiden ajattelumalli on täysin erilainen kuin kristinuskon antama malli. Raamattuhan kehottaa ihmistä tekemään mielenmuutoksen, siis parannuksen. Tämä tarkoittaa, että ihmisten tulisi uudistua mieleltään eli alkaa ajatella uudella tavalla. Se on kova viestiä katsojalle.

Ristiriitaista A:lle on myös se, kun Jeesuksen antamassa lähetyskäskyssä sanotaan, että menkää ja julistakaa evankeliumi. Mitä tämän päivän julistaminen voisi olla, kun tämän ajan ihmiset eivät kestä julistamista.

Jännitteitä A:n mielestä liittyy siihen, kun ohjelmaan pyydetään uskosta osaton henkilö, esimerkiksi jonkun alan asiantuntija, ja hänelle on vakuutettava, että tämä on ihan laadukas ja tilaa antava ohjelma huolimatta sen kristillisestä näkökulmasta. Vaatii kärsivällisyyttä saada kyseisen henkilön luottamus ja saada hänet vakuuttuneeksi siitä, että kyseessä ei ole mikään propagandaohjelma.

Sponsoreiden saaminen ohjelmia tukemaan on A:n mukaan vaikeaa, koska kyseessä on kristillinen ohjelma. Markkinavoimat ovat niin pelokkaita olemaan mukana missään, mikä liittyy politiikkaan tai uskontoon.

On haettu vaatesponsoreita, niin se on aika vaikeeta, koska se on kristillinen ohjelma. (Tuottaja A)

Ongelmallista A:lle on myös kristikansan pirstaleisuus. On erilaisia suuntauksia, jotka riitelevät keskenään. Kaikilla tuntuu olevan oikea oppi. Jos tehdään ohjelmia jostain asiasta, josta ei olla samaa mieltä, saattaa syntyä vaikeita tilanteita, joita on sitten selviteltävä jälkeinpäin.

Tuottaja B pohtii, että suurin ongelma on siinä, kun yleisesti ajatellaan, että ei sillä ole väliä, miten ohjelma on teknisesti toteutettu, käsikirjoitettu tai kuvattu. Monien mielestä ammattitaitoa ei tarvita ohjelman tekemiseen, vaan riittää, että se on kristityn tekemä ohjelma. Televisiotuotantojen tekeminen vaatii B:n mukaan jokaiselta tuotantoon osallistuvalla ammattitaitoa, koska muuten laatu kärsii välittömästi. Se on ammattilaisten työtä alusta lähtien, aina käsikirjoittamisesta valmiiseen tuotantoon asti. Toinen suuri ongelma B:n mielestä on se, että ammattitaito aina maksaa.

Se on suurin ongelma tällä hetkellä. Sitä ei ole kuin pieni joukko ihmisiä, jotka vasta tajuaa sen, että se ei ole vaan niin, että pannaan kamera seisomaan ja siitä se lähtee. Ja toinen joka liittyy siihen, että ammattitaito aina maksaa. (Tuottaja B)

Tuottaja C toteaa, että kristillisiä ohjelmia on erittäin vaikea rahoittaa, koska kristittyjen käsissä on liian vähän rahaa. Sitä on sen verran vähän, että jo kristillinen radiotyö on joskus vaikeaa, ja televisiotyö on kuitenkin kalliimpaa. Jos aikoo tuottaa kristillisiä ohjelmia, ne on tehtävä mahdollisimman halvalla ja se taas näkyy heti laadussa. Suomessa on vaikeaa kerätä rahaa, koska ei voida sanoa ääneen, että rahaa tarvitaan. Sääntöihin kuuluu, että ohjelmissa ei rahaa kerätä.

Aikalainen jännite on se talouskuvio, raha ylipäättensä. Niitä on hirveen vaikea rahottaa, koska sitä rahaa uskovien käsissä on liian vähän. (Tuottaja C)

Esimerkiksi AVEK ja muut vastaavat säätiöt eivät C:n mukaan myönnä tukea kristillisille ohjelmille, jotka tehdään Taivas TV7:lle. Myös Kirkon mediasäätiö, mistä voi anoa tukea kristillisille tuotannoille, ei myönnä tukea TV7:lle tehdyille ohjelmille. Mediasäätiö myöntää tukea ainoastaan YLE:n kanaville tehdyille ohjelmille.

Eri kristillisten suuntausten välille syntyy C:n mielestä jännitteitä, kun lähdetään tekemään yhteistyössä kristillistä ohjelmaa, koska kaikki osapuolet haluavat saada ohjelmasta oman näköisensä.

5.4 Sisällöntuottajien kristillisyydellä merkitystä muulle työryhmälle

Neljännän teeman kohdalla hain tuottajilta vastausta siihen, mitä merkitystä on muun työryhmän kristillisyydellä. Tuottajien A ja B mielestä sisällöntuottajien eli käsikirjoittajan ja ohjaajan, jos he vaikuttavat sisältöön, on oltava kristittyjä, jos halutaan välittää kristillistä sanomaa. Tuottaja C työskentelee mieluiten työryhmässä, missä kaikki ovat kristittyjä. Tuottajien A:n ja B:n mielestä muun työryhmän jäsenten kristillisyydellä ei ole suurta merkitystä, jos heidän asenteensa on positiivinen kristillisiä arvoja, muuta työryhmää ja työtä kohtaan. Tuottaja A:n mielestä uskosta osaton työryhmän jäsen voi tuoda jopa uutta tuoreutta tuotantoon.

Tuottaja A:n mielestä ohjelman sisällöntuottajien, kuten käsikirjoittajan ja ohjaajan, tulisi olla kristittyjä. Jos työryhmässä on useampia käsikirjoittajia, kaikkien ei tarvitse olla kristittyjä, koska myös uskosta osattoman näkökulma voisi tuoda uutta tuoreutta. Tällaisen henkilön tulisi kuitenkin kyetä suhtautumaan uskonasioihin vähintään positiivisesti. Toisinaan kristilliset tuotannot voivat olla sisäänpäin lämpeneviä, jos kaikki työryhmän jäsenet ovat kristittyjä. Ohjelmaan ei tule uskosta osattomalle välttämättä mitään tarttumapintaa. Jos joukko sisäänpäin lämpeneviä kristittyjä vain pyörittelee keskenään asioita, niin voi olla, että ohjelma ei ollenkaan puhuttele haluttua kohderyhmäänsä. Ei ole ymmärrystä siitä elämästä, jota tuolla ulkona oikeasti joka päivä eletään.

Käsikirjoittajan ja ohjaajan kyl mun mielestä pitäisi olla kristittyjä. (Tuottaja A)

Esimerkiksi monikameratuotantona toteutetussa musiikkiohjelmassa, jossa ohjaaja hoitaa vain visuaalisuuden, ei hänen välttämättä tarvitse olla A:n mukaan kristitty. Jos työryhmässä on mukana muitakin kuin kristittyjä, on tärkeää, että joku kristitty viimekädessä määrittelee, mitä tehdään.

A:n kokemus työryhmässä, missä editoija ei ollut kristitty, oli hyvä puoli se, että hän toi oman tuoreen näkökulmansa ohjelman tekemiseen. Oli tärkeää kuulla, mikä editoijaa kosketti ja mikä työnsi pois päin. Viimekädessä kristitty tuottaja teki kuitenkin lopulliset ratkaisut.

A:n mukaan täytyy koko ajan muistaa, että kristillisen median tekeminen ei ole vain jotakin sosiaalista välittämistä vähäosaisista. Tällaiseksihan evankeliumi usein latistetaan. Kyse on Jumalan valtakunnan työstä, jonka päämääränä on kantaa hedelmää, joka pysyy ikuisesti. Ei siis vain tämän elämän ajaksi, vaan myös tulevan. Tämä työ ei ensikädessä ole meidän joku kiva mediaprojekti, vaan kutsumus Jumalalta iankaikkisten päämäärien saavuttamiseksi.

Tuottaja B kertoo, että työryhmän kristillisyydellä on merkitystä siinä mielessä, että kristillisuus tai usko luo tietyn ilmapiirin. Jos kaikilla on yhteinen näky, niin se on helpompi toteuttaa, kun puhalletaan yhteen hiileen. Välttämättömyys se ei kuitenkaan ole. Parempi on kuitenkin niin, että on ammattilainen, joka ei ole kristitty, kuin kristitty, joka on amatööri ja vielä huono. On olemassa paljon hyviä ammattilaisia, jotka pystyvät sitoutumaan yhteiseen näkyyn. Viimekädessä ei voi kuitenkaan tietää, kuka on kristitty.

B:n mukaan on tuotannosta riippuvaista, tarvitseeko käsikirjoittajan olla kristitty. Jos tehdään Raamattuun perustuvaa ohjelmaa tai draamaa, missä halutaan välittää kristillistä sanomaa, edellytys on, että käsikirjoittaja ymmärtää, mistä kristinuskossa on kyse ja että hän tuntee Raamattunsa. Käsikirjoittaja ei voi välittää kristillisiä arvoja, jos ei tunne niitä ja usko niihin itse.

Jos mä ajattelen vaikka jotakin draamasarjaa ja jos halutaan kristillisiä arvoja välittää, pitäisi ymmärtää niiden merkitys. Ei voi käsikirjoituksessa välittää niitä arvoja, jos ei ymmärrä niitä tai usko niihin jotenkin ite. (Tuottaja B)

Tuotannosta riippuu, tarvitseeko ohjaajan olla kristitty, pohtii B. Jos käsikirjoitus on tarkka ja ohjaajan työpanos on enemmän visuaalisella ja taiteellisella puolella, on hänen merkityksensä silloin pienempi. Ohjaaja on silloin enemmän taiteellinen tekijä, eikä kristillisyydellä ole silloin niin suurta merkitystä.

Tuottaja C pohtii, että työuran alkuvaiheessa, asiaa kummemmin ajattelematta, oli itsestään selvää, että kaikki työryhmän jäsenet ovat kristittyjä. Mieluiten hän edelleen työskentelee työryhmässä, missä kaikki ovat kristittyjä.

5.5 Tuottajan kristillisyydellä vaikutusta valintoihin

Viidennen teeman kohdalla hain tuottajilta vastausta siihen, ovatko he olleet tilanteessa, jossa olisivat hoitaneet av-tuottajana asioita toisin, jos he eivät olisi kristittyjä.

Tuottajien A:n ja C:n ohjelmien sisällön lopputulokseen se olisi vaikuttanut, jos he eivät olisi kristittyjä. Tuottaja A olisi uskosta osattomana tehnyt henkilövalinnan, jota kristittynä ei olisi tehnyt. Tuottaja B olisi helpommin irtisanonut työntekijöitä ilman uskoa, kun taas tuottaja C:llä olisi uskosta osattomana enemmän kaupallisia suhteita.

Tuottaja A toteaa, että sisältöä rakentaessa on kristillisyydellä ollut merkitystä tiettyihin valintoihin, joita muuten ei olisi tullut tehtyä. On myös ollut tilanne, jossa tietty henkilö ei tullut valituksi mukaan ohjelmaan, koska hänen elämässään oli joitain kristitylle vieraita yhteyksiä.

Kristillisuus paljon ohjaa mua, jos ajatellaan sisällön rakentamista ja pitäis mieltä joku näkökulma juttuun. Jos mä en olisi kristitty, mä tekisin erilaisia valintoja. (Tuottaja A)

Tuottaja B pohtii, että kristityllä tuottajalla on armon näkökulma muihin työntekijöihin, ja jos sitä näkökulmaa ei olisi, niin paljon helpommin tulisi irtisanottua ihmisiä, eikä katsoisi asioita läpi sormien.

Siis siinä mielessä että mä oisin ollu miljoona kertaa kylmempi. Mä oisin pannu porukkaa pihalle ihan kylmästi. Mutta kristittynä sitä kattelee asioita vähän toisestakin näkökulmasta. (Tuottaja B)

Tuottaja C on sitä mieltä, että koska tuottaja vastaa ohjelmien sisällöstä, olisi ohjelmissa ollut toisenlainen lopputulos, jos kristillinen näkökulma olisi puuttunut. Taloudelliseen puoleen se olisi heijastunut siten, että kaupallisia suhteita olisi paljon enemmän.

Koska tuottaja vastaa myös sisällöstä, kyllä joissain ohjelmissa varmaan ois tullu toisenlainen lopputulos. Se on selvääkin, että kyllä kristitty tuottaja, jos oot itse uskossa, niin sä enemmän ajattelet kuitenkin sitä julistusta siinä. (Tuottaja C)

5.6 Ohjelman sisällöllä merkitystä ennakkosuunnitteluvaiheessa

Kuudennen teeman kohdalla hain tuottajilta vastauksia siihen, mitä erityispiirteitä liittyy kristillisen tv-ohjelman ennakkosuunnitteluvaiheeseen. Tuottaja A:lle ennakkosuunnitteluvaiheessa oleellista on ymmärtää, mikä on kysymys, mihin ihmiset etsivät vastausta ja vastata siihen syvemmillä tasolla kuin tavallinen media. Tuottaja B:n kristillisissä ohjelmissa on oltava sisältöä, joka ei ole viihdettä. Suunnitteluvaiheessa täytyy paneutua aiheeseen ja asiaan, jonka on oltava jo entuudestaan tuttu ja selvitettävä, mitkä asiat vievät sitä parhaiten eteenpäin. Tuottaja C:lle on tärkeää, että ohjelmaidea on hyvä ja suunnitteluvaiheessa se hiotaan niin tarkaksi, että siitä ei voi saada vääriä käsityksiä. On otettava huomioon kuka tekee ohjelmaa, jotta suunniteltu lopputulos säilyy. Suunnitelman hyväksymistä ajatellen on C:n huomioitava myös tasapainottelu eri kristillisten suuntien välillä.

Tuottaja A:n tarkoitus on tehdä ohjelmista sellaisia, jotka rakentavat ihmistä, ja jotka hienotunteisesti tarjoavat vastauksia tämän elämän ongelmiin ja kipuihin. Ennakkosuunnittelussa on oleellista ymmärtää, mikä on se kysymys, mihin ihmiset etsivät vastausta. Ohjelma, jossa käsitellään arjen jotain ongelmaa, kuten esim. unettomuutta, on mietittävä, miten siihen voi tuoda hengellisen näkökulman. On tutkittava Raamattua ja sitä, onko siellä jotain unettomuudesta, ja etsittävä käsiin joku kristitty terapeutti ja kysyttävä, miten hän neuvoa unettomuudesta kärsiviä. Vastauksissa on mentävä pidemmälle kuin tavallinen media. On pystyttävä auttamaan. On mietittävä mitä annettavaa on, jotta uneton voisi selvittää siitä.

Mulla on missio. Mä yritän välittää sen, että on yksi joka välittää susta ja se on Jumala ja et tohon voi olla ratkasu ja se voi olla se, että sä tuut Jumalan luo. (Tuottaja A)

Tuottaja B pohtii, että jos mennään käsitteen kristilliset ohjelmat taakse, niin niissä pitää olla joku sisältö, ja se sisältö on jotakin muuta kuin viihdettä. Silloin, kun lähdetään tekemään sisältöä, täytyy tuntea kyseinen asia. Kun on joku viesti välitettävänä, täytyy paneutua aiheeseen ja asiaan ja selvittää, miten sen voisi parhaiten välittää ja mitkä asiat sitä vievät eteenpäin.

Tuottaja C:n mielestä on tärkeää, että ohjelmaidea on hyvä ja hiottu, ja että se saadaan oikein kirjattua ohjelmaehdotukseen, jotta siitä ei voi saada vääriä käsityksiä. YLElle myytäessä on otettava huomioon, että ohjelma ei saa olla julistava, ja sen tulee palvella kaikkia katsojia, eikä se saa uskonnollisuudellaan loukata ketään.

Kristillistä ohjelmaa on erittäin vaikeaa myydä, todella vaikeaa. Siinä täytyy olla kaikki kohdallaan. Siinä täytyy ennakkosuunnittelupiirteet hioa niin tarkkaa. Siinä täytyy vielä kertoa kahdella kaikkialla se, mitä normaalissa tapauksessa tehdään.

(Tuottaja C)

Ohjelmaa suunniteltaessa on C:n mukaan otettava huomioon tasapainottelu eri kristillisten suuntien välillä, jotta jokainen mukana oleva taho hyväksyy suunnitelman. Kristillisen tv-ohjelman ennakkosuunnitteluvaiheessa on tärkeää huomioida, kuka tekee tai toimittaa ohjelmaa, jotta siitä saadaan juuri sen tyyppinen kuin on suunniteltu.

6 YHTEENVETO

6.1 Opinnäytetyön arviointia

Jo opiskelujeni ensimmäisenä lukuvuotena tiesin, että haluan tehdä lopputyöni aiheesta, joka liittyy kristillisten tv-ohjelmien tuottamiseen. Kolmannen lukuvuoden kevääällä työni tarkempi aihe alkoi hahmottua, kun minua pyydettiin helmikuussa 2005 suunnittelemaan tv-ohjelmasarjaa, joka käsittelee avioliiton eri osa-alueita kristillisistä arvoista käsin. Jo muutaman tapaamisen jälkeen kolmen hengen työryhmässämme minut nimettiin tuottajaksi. Koska otin heti jo projektin alkuvaiheessa tuottajan näkökulman asioihin, alkoi mieleeni nousta kysymyksiä siitä, mitä kristityn tuottajan on huomioitava suunnitellessaan kristillisiä tv-ohjelmia. Opinnoissani oli alkanut hiukan

aiemmin käytännön projektityöskentely, joka kulki juuri sen verran *Ikuista Rakkaus* -hankkeen edellä, että saatoinkin käyttää opinnoista saatua oppia ja tietoa hyödykseni, sillä toimin opiskeluprojektissakin tuottajana.

Aluksi ajattelin käsitellä työssäni sitä, miten kristillinen tv-ohjelma poikkeaa ei-kristillisestä tv-ohjelmasta. Tarkoitukseni oli vertailla näitä kahta todellisten tv-ohjelmien avulla, mutta työni ohjauksen edetessä päädyin pohtimaan sitä, mitä erityispiirteitä liittyy kristillisen tv-ohjelman ennakkosuunnitteluvaiheeseen, koska koin sen hyödyllisempänä tuottajan ammatin kannalta. Hankkeen ja opinnäytetyöni edetessä innostuin yhä enemmän aiheestani, koska opin jatkuvasti uusia asioita työni edetessä.

Valitsemani tutkimusmenetelmät, oman työni havainnointi ja reflektointi ja teemahaastattelu, ovat mielestäni olleet onnistuneita valintoja, koska olen saanut itselleni uutta ja työni kannalta tärkeää tietoa kristillisen tv-ohjelman ennakkosuunnitteluvaiheen erityispiirteistä. Teemahaastattelujen tekeminen oli erityisen antoisaa, koska sain tutustua samalla myös tuottajien erilaisiin toimenkuviin. Haastattelujen purkaminen ja järkevään ja ymmärrettävään muotoon saattaminen oli todella työlästä, mutta kun sain sen vihdoinkin valmiiksi, olin oppinut taas paljon uusia asioita.

Haastattelut työni taustoittamiseksi ja erityisesti niiden purkaminen oli huomattavasti helpompaa kuin teemahaastattelujen tekeminen. Haastattelujen tekeminen mahdollisti mielenkiintoisia tapaamisia ihmisten kanssa, joilta sain paljon hyödyllistä ja tuottajan työni kannalta tärkeää tietoa kristillisestä tv-ohjelmatoiminnasta.

Kysymyksiini kuka on kristitty tuottaja ja miten kristillisyyys tässä yhteydessä määritellään, löysin mielestäni selventävää ja itselleni asian syventävää kirjallisuutta määrittelemään kristittyä ja kristinuskoa. Valitsin kirjoittajia, jotka selittävät Raamattua ja kristinuskoa minun käsityksiäni vastaavasti ja omaa kristillisyyttäni ja tuottajana toimimista tukien.

Kaiken kaikkiaan opinnäytetyöni tekeminen on ollut hyvä, antoisa ja opettavainen prosessi, jossa olen saanut uusia eväitä tulevaa tuottajan työtäni varten. Helppoa työtäni tekeminen ei suinkaan aina ollut, vaikka varsinaisia suurempia ongelmatilanteita ei syntynytäkään.

Tästä olisi mielenkiintoista jatkaa tutkimusta kristillisen tv-ohjelman varsinaiseen tuotantoon ja jälkituotantoon liittyvillä kysymyksillä *Ikuista Rakkaus* -hankkeen kulkiessa rinnalla. Myös rahoitusta ja siihen liittyviä ongelmia olisi mielestäni mielenkiintoista ja tarpeen tutkia laajemmin.

6.2 Johtopäätöksiä

Palatessani muistioiden ja projektisuunnitelman avulla *Ikuista Rakkaus* -hankkeen äärelle luvussa 4, nousi sieltä keskeisesti esille rahoitus ja siihen liittyvät ongelmat. Jo heti, kun lähtee suunnittelemaan kristillistä tv-ohjelmaa, on huomioitava se, että kristilliselle tv-kanavalle tehdyistä ohjelmista ei makseta, vaan kustannukset jäävät ohjelman tekijöille. Tämä vaikuttaa myös siihen, miten tuottajan alun alkaen kannattaa lähteä liikkeelle. On pohdittava huolellisesti kannattaako perustaa oma yritys tai toiminimi, vai miten ratkaista lähtötilanne. Muiden työryhmämme jäsenten kokemusten perusteella valitsin omalla kohdallani ratkaisuksi sen, että Ristin Tuki ry, joka saa rahansa lahjoituksina, otti hankeemme siipiensä suojaan.

Jos ohjelma on TV7:n oma tuotanto, on yksi vartenotettava vaihtoehto tuottajalle perustaa esimerkiksi toiminimi, koska TV7 myös ostaa tarvittavia palveluita talon ulkopuolelta yksityisiltä yrittäjiltä. Vapaaehtoistyö on mahdollinen ratkaisu silloin, jos vakituinen palkka tulee muualta. Tältä pohjalta vapaaehtoiset toimivatkin TV7:ssä. Vakituksille työntekijöilleen TV7 maksaa palkan.

Teemahaastattelussa nousi keskeisesti esille kristillisen tv-ohjelman ennakkosuunnitteluvaiheen erityispiirteenä ohjelman sisällön merkitys. Haastateltujen tuottajien mielestä kristillisen ohjelman on oltava sisällöllisesti syvällistä ja tarkkaan mietittyä ja suunniteltua. *Ikuista Rakkaus* -hankkeen myötä sain itse kristittyinä tuottajana oppia, miten tärkeää ja aikaa vievää on rakentaa sisällöllisesti mielekästä ja vielä rakentavaa jaettavaa.

Se miten tähän päästään ilmeni tuottajien vastauksissa siten, että ohjelman tekijällä tai tekijöillä on oltava kristillinen näkökulma. Myös työryhmämme kaikilla jäsenillä on se näkökulma suunnitellessamme tv-ohjelmasarjaa. Mielestäni ennakkosuunnitteluvaihe edellyttää kristillistä näkökulmaa, jotta ohjelmaan saadaan sisällöllistä syvyyttä.

Rukous nousi keskeiseksi kristillisyyden ilmentymäksi uutta ohjelmaa suunniteltaessa. Sen avulla haastateltavat kokivat, että Jumala pääsee vaikuttamaan tekijöissä tahtomisen ja tekemisen. Työryhmämme kaikki tapaamiset alkavat samasta syystä aina rukouksella. Muun työryhmän kokemus ja luottamus siihen, että asiat järjestyvät Jumalan tahdon mukaisesti hankkeemme kohdalla, rohkaisivat minua, aloittelevaa tuottajaa jatkamaan, vaikka välillä ongelmat tuntuivat ylitsepääsemättömiltä.

Rahanpuute nousi kaikkien tuottajien yhteiseksi ongelmaksi kristillisten ohjelmien tuottamisessa. Myös oma kokemukseni hankkeemme tuottajana paljasti, että rahoitus ja siihen liittyvät ongelmat nousivat erityisesti esille.

Tv-ohjelman sisällöntuottajien, eli käsikirjoittajan ja ohjaajan, mikäli he vaikuttavat suoraan sisältöön, on tuottajien mielestä oltava kristittyjä, jos halutaan välittää kristillistä sanomaa. Muun työryhmän kristillisyydellä ei ollut niin suurta merkitystä, jos asenne on positiivinen kristillisiä arvoja ja muuta työryhmää kohtaan. Ennen tätä haastattelua pidin itsestäni selvyytenä, että kaikkien työryhmän jäsenten, esimerkiksi myös kuvaajan on oltava kristitty. Tuottajien kertomista kokemuksista sain uutta näkökulmaa tähän asiaan ja nykyään olen sitä mieltä, että uskosta osaton voi tuoda tuoretta näkökulmaa työryhmään. Sisällöntuottajien on mielestäni kuitenkin oltava kristittyjä, jotta välitettävä kristillinen sanoma olisi uskottava. Tärkeäksi asiaksi nousi itselleni myös ammattitaitoinen työryhmä, joka on ohjelmien laadun tae.

Laadun tähden haluan kannustaa alalle haluavia kristittyjä kouluttautumaan, jotta haluttu viesti menisi paremmin perille. Huono ohjelmanlaatu häiritsee katsojaa, mutta hyvä ohjelmanlaatu saattaa jopa pysäyttää kanavalla pistäytyjän ja saada hänet siten kiinnostumaan ohjelman sisällöstä.

Tuottajien kristillisyydellä on selvästi ollut vaikutusta heidän tekemiinsä valintoihin. Kristillisuus on vaikuttanut ohjelmien sisältöön ja kanssakäymiseen muiden ihmisten kanssa. Jos ajattelen itseäni tuottajana, joka ei olisi kristitty, en olisi edes lähtenyt koko *Ikuista Rakkaus* -hankkeeseen mukaan.

LÄHTEET

Julkaistut lähteet:

- Aaltonen, Jouko 2003. Käsikirjoittajan työkalut. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Carnetel ohjelmainfo. [WWW-dokumentti]
<<http://www.carnetel.fi>>. (Luettu: 1.3.2006.)
- Eskola, Timo 2003. Evankeliumi Paavalin mukaan. Kauniainen: Perussanoma Oy.
- Hirsijärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2001. Tutkimushaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino.
- Koski, Jussi T. & Tuominen, Saku 2004. Kuinka Ideat Syntyvät. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Lassila, Ismo 2000. Oivaltava johtaja. Helsinki: Kauppakaari Oyj.
- Mandart, Pamela 1998. Going to Kansas City. Helsinki: LIKE.
- Pihkala, Juha 1992. Johdatus dogmatiikkaan. Helsinki: WSOY.
- Puolimatka, Tapio 2005. Usko, tieto ja myytit. Helsinki: Tammi.
- Raamattu, 1992. Pieksämäki: Kirjapaja.
- Ruokanen, Miikka 1990. Ydinkohdat. Helsinki: WSOY.
- Taivas TV7 pähkinäkuoressa.2003.[WWW-dokumentti]
<<http://www.tv7.fi>>. (Luettu: 14.2.2006.)
- Taivas TV7 Taustaorganisaatiot.2003.[WWW-dokumentti]
<<http://www.tv7.fi>>. (Luettu: 14.2.2006.)
- Taivas TV7 Yleistä näkyvyydestä.2003.[WWW-dokumentti]
<<http://www.tv7.fi>>. (Luettu: 14.2.2006.)
- Walsh, Michael 1986. Kristinuskon syntyhistoria. Espoo: Weilin+Göös.

Julkaisemattomat lähteet:

- Taivas TV7:n arvopaperi. [Moniste].
- Taivas TV7 ja talon tavat. [Moniste].

Tuohisto-Kokko, Elina 2005. Projektisuunnitelma. Espoo.

Tuohisto-Kokko, Elina 2005 - 2006. Projektityöryhmän keskustelumuistioita 11 kpl.
Espoo.

Haastattelut:

Ojares, Martti. Toimitusjohtaja. Taivas TV7. Kauniainen. Haastattelu 10.2.2006.
Espoo. Puhelinhaastattelu 6.3.2006.

Ortonowska Margareta & Sadowski Bogdan. Toimittajia. Puolan Yleistelevio TVP.
Varsova. Haastattelu 6.10.2005.

Rajamäki, Juha. Toimituspäällikkö. Kirkon tiedotuskeskus. Helsinki. Haastattelu
23.3.2006.

Ritokoski, Mervi. Tuottaja. Kirkon tiedotuskeskus. Espoo. Haastattelu 8.2.2006.

Uusitalo, Anna. Toimittaja/tuottaja. Helsinki. Haastattelu 6.2.2006.

Westerlund, Rauno. Toimitusjohtaja/tuottaja. Helsinki. Haastattelu 13.2.2006.

KYSYMYKSIÄ TVP:N KAHDELLE TOIMITTAJALLE:

1. When the TVP was found?
2. When the TVP's Catholic programs department was found?
(2 B. How Sovjet Union affected your programs those years?)
3. What is your budget annually?
4. How many people are working in your department?
5. How many spectators your programs have an averages?
6. How Catholic property can be seen in content of your programs?
7. What kind of program map you have?
8. What is the most popular program of your department?
9. Do you have any programs for marriage couples, which can give tools for weekday life?
10. Do you accept the programs which have been done by people who belong to the other religion e.g. Protestants?
11. Who makes your programs?
12. Do you use the outside Production Companies for making programs?
13. Do you buy the programs from abroad?
14. How many producers are working in the Catholic program department?
15. Do you tell gospel to the people in your programs?
16. TV TRWAM and TV PULS are private channels. Who owns them?
17. How they finance these private channels?
18. Is there any other Christian channels in Poland?
19. Is it possible to see in Poland the Christian channels from the other countries?

KYSYMYKSIÄ KIRKON TIEDOTUSKESKUKSEN TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ
JUHA RAJAMÄELLE, JOKA ON YLEN TELEVISION HARTAUSOHJELMIEN
VASTAAVA OHJELMATOIMITTAJA:

1. Milloin Kirkon tiedotuskeskuksen televisiotoimitus on perustettu?
2. Miten YLEn hartausohjelmat saivat alkunsa?
3. Milloin oli ensimmäinen hartausohjelmien lähetys?
4. Mikä on hartausohjelmien vuosittainen budjetti?
5. Mistä rahoitus ohjelmiin tulee?
6. Kuinka usein hartausohjelmat näkyvät?
7. Mitä hartausohjelmat sisältävät?
8. Kuka määrittelee hartausohjelmien sisällön?
9. Kuka/ketkä teillä tekee hartausohjelmia?
10. Käytättekö ulkopuolisia tuotantoyhtiöitä?

KYSYMYKSIÄ TAIVAS TV7:N PERUSTAJA-TOIMITUSJOHTAJA MARTTI OJAREKSELLE:

1. Miten Taivas TV7 sai alkunsa?
2. Miksi muiden kanavien hengellinen ohjelmatarjonta ei riittänyt?
3. Missä kulkee asiakkaan hyväksymisen raja, kun myytte ohjelma-aikaa?

KYSYMYKSIÄ KRISTITYILLE AV-TUOTTAJILLE:

1. Mikä tekee kristillisestä ohjelmasta sinun mielestäsi juuri kristillisen ohjelman?
2. Miten kristillisyyys ilmenee sinussa uutta ohjelmaa suunnitellessasi?
3. Mitä ristiriitoja ja jännitteitä kristillisen ohjelman tuottamiseen liittyy?
4. Mitä merkitystä on muun työryhmän kristillisyydellä?
5. Oletko ollut tilanteessa, jossa olisit hoitanut av-tuottajana asian toisin, jos et olisi kristitty?
6. Mitä erityispiirteitä liittyy kristillisen tv-ohjelman ennakkosuunnitteluvaiheeseen?